БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 210(5102) Суббото Октябриин 19 1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Комсомолой райкомууд, айкомууд ба обком хадаа комсомольско органуудай тоосоото-һунгуулиин суглаануудые эрхим һайнаар ба бодотоор хүтэлбэрилхэ ёһотой.

Комсомольско органуудай тоосоото-һунгуулиин суглаанууд

Комсомольско органуудай тоосоото-һунгуулиин суглаанууд хадаа комсомолецуудые хүмүүжүүлхэ талаар ехэхэн һургуули болохо тулада залуушуулай дундахи идеологическа хүдэлмэриие һайжаруулха, комсомольско организацинуудые улам бэхижүүлхэ талаар ехэхэн туһатай байна. Тоосоото-һунгуулиин суглаанууд ба районно конференцинүүд дээрэ комсомольско комитедүүд, райкомуудай ажал ябуулгын алдуу дутуунууд гүйсэд элирүүлэгдэжэ, комсомолой бүхы хүдэлмэриие улам һайжаруулха хэмжээнүүд хараалагдаха ёһотой.

Һэргэлэн хүхюунээр, өөрынгөө хэрэгтэ этигэл найдалтайгаар, ямаршье хаалта бэрхэшээлһээ зүрхэсэнгүйгөөр тэдэниие дабажа гарахын тула хэзээдэ бэлэн байхаар, ехэ орондоо үнэн сэхээр алба хэхээр советскэ залуушуулые хүмүүжүүлхын тула манай большевистскэ парти ехэхэн оролдолго гаргажа байдаг гээшэ. Комсомол болбол энэ оролдолгын ашаар социалистическэ байгуулалтын бүхы үе шатада өөрынгөө үнэхөөр эдибхитэй ба урма зоригтой байһаниие харуулжа, партиин найдамтай туһалагша, тэрэнэй түрэлхи дүүнь гэжэ тоологдодог болонхой. Тиимэһээ энэ түрүү залуушуулай организаци болбол мүн саашадаашье эмхи гуримтай, жаяг заршамтай, үндэр мэргэжэлтэй байжа социалистическэ оронойнгоо һалбаран хүгжэхэ ябадалда шэн габьяа, шэнэ амжалта харуулхань лабтай. Иимэһээ мүнөө ябуулагдажа байгаа тоосоото-һунгуулиин суглаануудай удхашанар угаа ехэ байна.

Манай Бурят-Монголой комсомольско организацинуудта тоосоото-һунгуулиин суглаанууд боложо эхилээ. Улан-Удэ городой Городской ба Пригородно районуудта конференцинүүд болобо. Сентябриин 19-һөө ноябриин 8 хүртэр аймачна конференцинүүд, ноябриин 18-да областной конференци үнгэргэгдэхэнь.

Тоосоото-һунгуулиин кампаниин түрүүшын үдэрнүүдэй дүн дээрэһээ харахада, тэрэ хадаа эхин организацинуудые бэхижүүлхэ, комсомолой түсхэл эдибхиие улам үргэдхэхэ, залуушуулай бүхы хүсые Сталинска табанжэлэй түсэбые бэелүүлхэ хэрэгтэ элсүүлхэ гэһэн зорилготойгоор үнгэргэгдэжэ байна гэжэ харагдана.

Алдуу дутуугаа заһаха шалгагдамал арга болохо шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлхэ ябадал тэндэ һала үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ байна. Комсомолецууд өөһэдынгөө комитедүүдэй, бэе бэеынгээ хүдэлмэриие нюур сахингүйгөөр шүүмжэлхэтэй хамта хүмүүжэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха, түрүүшүүлэй дүй дуршалые тарааха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, жаяг заршамаа шангадхаха тухай үнэтэ дурадхалнуудые оруулна.

Политическэ хүмүүжүүлгын ба культурно-ниитын хүдэлмэриие һайжаруулха, эмхидхэлэй хүдэлмэриин дутуунуудые арилгаха тухай асуудалнууд илангаяа хурсаар зүбшэн хэлсэгдэжэ байна.

Комсомолецууд иимэ ехэ эдибхитэйгээр өөрынгөө хүдэлмэриие зүбшэн хэлсэжэ байхадаа, хүтэлбэрилгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха гэһэн эрилтэ табина. Тиимэһээ, эгээл шадабаритай, эгээл эдибхитэй хүнүүдые хүтэлбэрилхы органуудтаа шэнээр һунгажа байһаниинь ойлгосотой. Улан-Удын түмэрзамай узелай дэргэдэхи комсомольско комитедэй секретарь байһан В. Нечаева гэгшэ комсомолецуудай һанамжые тоодоггүй, ВЛКСМ-эй Уставые бүдүүлигээр эбдэжэ, комсомольско хүдэлмэриие унагааһан, өөрынгөө эрдэм болбосоролые дээшэлүүлдэггүй тула хүдэлмэриһөөн хаягдажа, тэрэнэй орондо тон эдибхитэй комсомолец нүхэр Доржиев секретаряар һунгагдаба.

Тоосоото-һунгуулиин суглаануудай үедэ союз доторой демократиие эбдэхэ, суглаандаа муугаар бэлэдхэдэг ушарнууд гарана. Жэшээлбэл, комсомолой Пригородно райкомой секретарь нүхэр В. Кравцов № 26 почтотой газардахи эхин организациин секретариие нээмэл голосованяар һунгуулаад, протоколоо нюуса голосованяар һунгагдаа гэжэ бэшэһэн байна. Тэрэниие комсомолой обкомоор болюулжа, дахин һунгалта хэгдэһэн байгаа. Мүн телефонно станциин комсомольско организаци конференциин эхилхын урда үдэр суглаагаа үнгэргэһэн байха юм. Улан-Удын депогой комсомольско организаци суглаандаа бэлэдхэлгүй байһан дээрэһээ тэрэнэй тоосоото-һунгуулиин суглаан болюулагдаа.

Эдэ дутуунуудые тоосоото-һунгуулиин суглаанууд ба конференцинүүдэй ябаса дундуур усадхажа, Уставай эрилтэтэй нягтаар тааруулжа суглаануудые үнгэргэхэ хэрэгтэй.

Комсомолой райкомууд, айкомууд ба обком хадаа тоосоото-һунгуулиин суглаануудай ябасые саг үргэлжэ анхаралтайгаар шалгажа ба хүтэлбэрилжэ байха ёһотой.

Комсомольско хүтэлбэрилхы органуудай табиһан элидхэлнүүдые үргэнөөр ба сүлөөтэйгөөр зүбшэн хэлсэжэ, комитедүүдэй шэнэ составые инструкциин ёһоор һунгахын, комсомолой хүдэлмэриие шэнэ табанжэлэй зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулан ябуулхын тула ВЛКСМ-эй Уставай иимэ эрилтые һанажа ябаха хэрэгтэй гэбэл: «Заһаршагүй шашаг хүнүүдые ба хара, бодото ажалда дурагүй хүнүүдые хүтэлбэриһөө зайлуулан, өөһэдынгөө һунгамал органуудые, өөһэдынгөө хүтэлбэрилэгшэдые комсомолой членүүдэй шүүмжэлхынь тула комсомолой бүхы хүдэлмэридэ өөрыгөө шүүмжэлхэ ябадал гээшэ нюур сахингүйгөөр хэгдэхэ ёһотой».

СССР-эй Верховно Соведэй заседанинууд

Союзай Соведэй заседани тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

1946 оной октябриин 16.

Октябриин 16-да үглөөнэй 11 часта Кремльдэ СССР-эй Верховно Соведэй заседанинуудай зал соо Союзай Соведэй заседани болобо.

Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **А. А. Жданов** түрүүлэгшээр һууба.

Союзай Совет хадаа Союзай Соведэй бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ депутат **Л. Р. Корниец** гэгшын нэмэлтэ элидхэлые сонособо.

Бюджетнэ комиссиин нэмэлтэ элидхэлэй һүүлээр Союзай Совет үгэ хэлэлгэнүүдтэ дамжан ороно. Хэлсэхэ зүйлнүүдэй нэгэдэхи пунктаар үгэ хэлэгшэд гэхэдэ: депутат **Парфенов И. А.** (Москва городой Сокольническо округ) депутат **Пономаренко П. Т.** (Белорусска ССР-эй Минскэ Хүдөөгэй округ), депутат **Капустин Я. Ф.** (Ленинград городой Свердловско округ), депутат **Туруа Г. Д.** (Грузинска ССР-эй Самтредскэ округ), депутат **Бойцов И. П.** (Калининска областиин Новоторжско округ), ССР Союзай кинематографиин Министр нүхэр **Большаков И. Г.**, депутат **Кулиев Т. И.** (Азербайджанска ССР-эй Сабирабадска округ депутат **Волчков В. В.** (Курска областиин Старо-Оскольско округ), депутат **Веймер А. Т.** (Эстонско ССР-эй Раквереск округ), депутат **Бессонов М. М.** (Краснодарска Хизаарай Майконско округ).

Энээгээр Союзай Соведэй нэгэдэхи заседани хаагдаба.

Национальностьнуудай Соведэй заседани тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

1946 оной октябриин 16.

Октябриин 16-да үдэшын 6 часта Кремльдэ СССР-эй Верховно Соведэй заседанинуудай зал соо Национальностьнуудай Соведэй заседани болобо.

Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **В. В. Кузнецов** түрүүлэгшээр һууба.

Национальностьнуудай Совет хадаа Национальностьнуудай Соведэй бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ депутат **И. С. Хохлов** гэгшын нэмэлтэ элидхэлые сонособо.

Бюджетнэ комиссиин нэмэлтэ элидхэлэй һүүлээр национальностьнуудай Совет үгэ хэлэлгэнүүдтэ дамжан ороно. Хэлсэхэ зүйлнүүдэй нэгэдэхи пунктаар үгэ хэлэгшэд гэхэдэ: депутат **Абдурахманов А.** (Узбекскэ ССР-эй Ферганска округ), депутат **Туряница И. И.** (Украинска ССР-эй Ужгородско округ), РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Чесноков Н. Е.**, депутат **Деглав Ф. Ю.** (Латвийска ССР-эй Задвинска округ), депутат **Седин И. К.** (РСФСР-эй Ивановска округ), депутат **Рудь Г. Я.** (Молдавска ССР-эй Дракиевскэ округ), депутат **Горбачев М. В.** (Карело-Финскэ ССР-эй Беломорско Городской округ), депутат **Длугашевский К. Н.** (Белорусска ССР-эй Климовическа округ), депутат **Шарипов М.** (Таджикскэ ССР-эй Тавиль-Даринска округ), депутат **Кулатов Т.** (Киргизскэ ССР-эй Узгенскэ округ).

Энээгээр Национальностьнуудай Соведэй нэгэдэхи заседани хаагдаба.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Малажалай талаар дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй 1946 оной 9 һарын дүнгүүдээр БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан тугые барюулха тухай

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол 1946 оной 9 һарын туршада малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ ба малажалай продуктнуудые уялгата ёһоор тушааха талаар аймагууд хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Баргажанай, Курумканай, Кяхтын аймагууд һайн жэшээнүүдые туйлаһан байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Баргажанай аймагай колхозууд 1946 оной октябриин 1-эй мэдээгээр, малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб: адуу мореор—99,3, эбэртэ бодо малаар—109,3, хони ямаагаар—105,3 процент дүүргэһэн байна. Аймагай колхозууд үхэр малаа бүдүүн тэжээлээр 89,7 процент хангаһан, малай байра байдалай 84 процентые заһабарилжа бэлэдхэһэн байха юм. Гүрэндэ һү тушааха жэлэй түсэбые 9 һара соо 91,4 процент, мяха тушааха түсэбые—80,1 процент дүүргээ.

Курумканай аймагай колхозууд малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб: адуу мореор—105,1 процент, эбэртэ бодо малаар—98,9 процент, хони ямаагаар—99,1 процент дүүргэһэн байна. Үбэлэй үедэ хэрэглэгдэхэ бүдүүн тэжээл 83 процент бэлэдхэһэн, адуу малай байрын 80 процентые заһабарилжа үбэлжэлгэдэ бэлэдхэһэн байха юм. Байгша оной октябриин 1-эй мэдээгээр, гүрэндэ һү тушааха жэлэй түсэбые—80,7 процент, мяха тушааха түсэбые—105,1 процент дүүргэһэн байна.

Кяхтын аймаг малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб: адуу морёор—95,1 процент, эбэртэ бодо малаар—104,1 процент, хони ямаагаар—103,8 процент дүүргээ. Үхэр малынь бүдүүн тэжээлээр—77,3 процент, үбэлэй байра байдалаар—78 процент хангагдаһан байха юм. Аймагай колхозууд гүрэндэ һү тушааха жэлэй түсэбые—62,9 процент, мяха тушааха түсэбые—72,0 процент дүүргэһэн байна.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол аймаг хоорондохи социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд байхадаа, энэ мүрысөөндэ Баргажанай аймагые (аймгүйсэдкомойнь түрүүлэгшэ нүхэр Эрдыниев, малажалай таһагые даагша нүхэр Лауль, главна зоотехник нүхэр Монтоев) илаһанда тоолоод, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан тугые Курумканай аймагһаа (аймгүйсэдкомойнь түрүүлэгшэ нүхэр Гармаев, малажалай таһагые даагша нүхэр Харпухаев) абажа, Баргажанай аймагта барюулба.

Дамжуулгын Улаан тугые абаха нэгэдэхи кандидадта—Курумканай аймаг, хоердохи кандидадта—Кяхтын аймаг (аймгүйсэдкомойнь түрүүлэгшэ нүхэр Чесноков, малажалай таһагые даагша нүхэр Осипов, главна зоотехник нүхэр Старков) баталагдаһан байна.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол 1946 оной 9 һара соо малажалые хүгжүүлхэ социалистическэ мүрысөөнэй условинуудые хангалтагүйгөөр дүүргэһэн Сэлэнгын, Хоринн, Бичурын, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн, Закаменай, Ториин аймагуудай гүйсэдкомуудта зааха зуураа, 1946 оной дүрбэдэхи квартал соо малажалые хүгжүүлхэ түсэб дүүргэхэ талаар бодото хэмжээнүүдые абаха ябадалдань гол анхарал хандуулба.

1946 оной дүрбэдэхи кварталай социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд 1946 ондо малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтэ, адуу малай үбэлжэлгые дулаанаар ба садхаланаар эмхидхэһэнһээ сэгнэгдэжэ гаргагдаха байна.

Нэгэдэмэл нацинуудай организациин генеральна ассамблейдэ хабаадаха Украинска ССР-эй делегациин состав

КИЕВ, октябриин 16. (ТАСС). Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол октябриин 23-да Нью-Йоркдо нээгдэхэ Нэгэдэмэл Нацинуудай организациин генеральна ассамблейн делегациие иимэ составтайгаар томилбо гэбэл:

Делегациие толгойлогшо—Д. З. Мануильский, Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр.

Делегациин членүүд—А. М. Барановский. Л. И. Медведь, А. Д. Война гэгшэд болоно.

Нэгэдэмэл нацинуудай организациин генеральна ассамблейн сессидэ Белорусска ССР-эй делегаци ошобо

МИНСК. октябриин 16. (ТАСС). Белорусска ССР-эй делегаци болбол октябриин 23-да Нью-Йоркдо нээгдэхэ Нэгэдэмэл Нацинуудай организациин генеральна ассамблейн сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсаха болоно.

Белорусска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр К. В. Киселев делагациие толгойлхо ба делегациин членүүд—Ф. П. Шмыгов, В. И. Формашев ба Г. Г. Новицкий гэгшэд болоно.

Белорусска ССР-эй делегаци Нью-Йоркдо ерээд байна.

Гүүртын шэнэ байранууд

Яруунын аймагай Домнын сомоной «Улаан туяа» колхоз малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые ябуулжа байна. Мүнөө гүүртын хоер байра шэнээр баригдажа дүүргэгдээд, 3-дахинь дүүргэгдэхэ айртоо. Тус колхоз малайнгаа байрануудые үбэлжэлгэдэ һаяар сүм бэлэн болгохонь.

Үрһэ хааха түсэбөө дүүргэбэ

«Большевик» гэжэ хүдөө ажалай артелиин членүүд үрһэ хааха түсэбөө Баргажан соо түрүүлэн дүүргэбэ. Тэрэшэлэн гүрэндэ уялгатаар тушаалгаяа сүм дүүргэһэн эндэхи олохон колхозууд ерэхэ жэлэй хабарай тарилгын үрһэ хаажа эхилээ.

Колхозуудта 3600 агитаторнууд

«Колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэһэн ябадалые усадхаха тушаа хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые республикын колхознигууд тон ехэ эдибхитэйгээр угтана. Энэ түүхэтэ документые колхознигуудта ойлгуулха талаар манай хүдөөгэй агитаторнууд ехэхэн хүдэлмэри ябуулнад.

Тус тогтоолтой колхознигуудые танилсуулха ябадалда колхозуудай 3600 агитаторнууд хүдэлмэрилжэ, түрүүшын 10 хоногой турша соо нэгэ ба хоер дахин хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө. Эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ 43 мянга гаран колхознигууд хабаадуулагдаһан байна.

Үбэлдэ бэлэдхэлые һайнаар ябуулна

Паровоз-бүтээлгын заводой сантехническэ таһаг энэ жэлэй үбэлэй байдалда ажал хүдэлмэреэ ямаршье һаадгүйгөөр хэхын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэриие һайнаар ябуулаа. Эндэ заводой хүдэлмэришэдэй байрын гэрнүүдэй заһабаринууд гол түлэбтөө дүүргэгдэһэн, мүн тэрэшэлэн ууралаар дулаасуулдаг 17 котелнэ системэнүүд, центробежнэ насосууд ба бусад зүйлнүүд хүсэд заһагдаһан байна.

Дээрэ хэлэгдэһэн таһагай хүдэлмэришэд Октябрьска революциин һайндэрэй урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо, хүдэлмэришэдэй гэр байрын заһабариин шанарые ба мүн завод дотор ариг сэбэр байдалые һайжаруулха гэһэн уялга абаһан юм. Тиин өөһэдынгөө абаһан уялгые тэдэнэр бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Эрхим стахановецууд Е. И. Юрков. В. Т Голубинец, А. В Невинский, Е. И Маташков ба бусад ажалай бүтээсые үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлжэ, социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлнэ.

Паровоз-бүтээлгын заводой санитарно-техническэ таһагай хүдэлмэришэд заводой хүдэлмэришэдэй гэр байрые сэбэр арюун ба дулаан байлгахын түлөө тэмсэжэ, үнгэрһэн саг соо нилээд ехэ хүдэлмэри бүтээһэн ба мүнөө ноябриин 7 хүртэр үшөө ехэ хүдэлмэри бүтээхээр хараална.

С. ЧЕРНЕНКО.

Түрүү лоцманууд

Баргажанай алтанай продснабта хүдэлмэрилжэ байгаа лоцманууд нүхэд Григорьев ба Купцов гэгшэд ашаа зөөлгынгөө даалгабариие эрхимээр дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, хүдэлмэрилжэ эхилһэн юм. Мүнөө жэлдэ Витим голой хэды уһа багатай байһан болобошье һаань, Григорьев ба Купцов гэгшэд өөһэдынгөө командатай хамта Кидровкада ашаануудые хэдэн дахин хүргэһэн байна.

Октябриин урда тээхи мүрысөөн

Паровозо-бүтээлгын завод: ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арматурна цехын слесарь-стахановец нүхэр Александр Васильевич Никитин.

И. Красавцевай фото.

ХЭН ИЛАХАБ

Эгээл нэгэ жэлэй саада тээ Николай Родин гэгшэ бригадираар томилогдоо һэн. Теэд 15 наһатай бригадир Николай Родин мүнөө Улан-Удын депогой коллективэй дунда ажалай габьяагаар шалгаржа суурхадаг болобо.

Нүхэр Родиной хүтэлбэрилдэг бригадада хэдэн залууханууд хүбүүд ба басагад хүдэлмэрилдэг юм. 1946 оной эхинһээ хойшо энэ бригада һара ба квартал бүхэнэй даалгабариие хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, депогой бүхы комсомолецуудай ба эдир залуушуулай дунда түрүү һуури эзэлжэ ябана. Мүнөө энэ бригадын членүүд Николай Родин, Евгений Анциферов. Вил Рогожников гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө хүдэлмэрилдэг станок дээрэ хоер-хоер нормо дүүргэнэ. Тэдэнэр 8 һарын турша соо хододоо хоер хоер нормо дүүргэжэ байгаа.

Мүнөө Октябрьска революциин һайндэрэй урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ эдибхитэйгээр оролсоһон нүхэр Родиной бригада ажалай жэшээтэ һайн амжалта туйлажа байна. Сентябрь һарын ажалай даалгабариие 248 процент дүүргэһэн байгаа. Мүнөө октябрь һара соошье энэ бригадын членүүд ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэл байна. Бригадын член комсомолец нүхэр Шестаков гэгшэ үдэр бүридэ 2 нормо дүүргэдэг байгаа һаа, мүнөө гурбан нормо дүүргэдэг болоо.

Мүн Борис Барышевай комсомольско бригада габшагай шангаар хүдэлмэрилжэ, түрүү бригадануудай зэргэдэ ябана.

Өөһэд хоорондоо мүрысэн хүдэлмэрилжэ байгаа Николай Родин ба Борис Барышев хоерой бригада Октябрьска революциин һайндэрэй урда тээхи мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлхын түлөө урилдан хүдэлмэрилнэ. Теэд мүнөөдэр хэнэй бригадын илажа гараха байһыень тодорхойлхонь бэрхэтэй болоно. Гэбэшье энэ бригаданууд хоюулан нэгэдэхи һуури эзэлхэ арга-боломжые мүнөөнһөө туйлаа

В. ПЕТРОВА.

Һара соо 320 сепаратор

Улан-Удын Гүрэнэй заводой коллектив Агууехэ Октябрьска Революциин 29-дэхи ойн үдэрые ажалай үндэр бүтээсээр угтахань: Сентябрь һара соо түсэбһөө гадуур 70 сепаратор, 25 сеялкэ үйлэдбэрилһэн байна.

Е. ПАХУТОВА:

Намар-үбэлэй модо бэлэдхэлэй түрүүшын кубометр

Курбын леспромхоз намар-үбэлэй модо бэлэдхэлые эхилбэ. Эндэ даалгабаряа үлүүлэн дүүргэдэг өрхим модошод олон бии. Жэшээлхэдэ, модо шэрэгшэд нүхэд М. Паршуков Г. Мартынов, В. Цыренов ба М. Халимов гэгшэд үдэрэйгөө даалгабариие 120—150 процент хүртэр дүүргэнэд. Баһа модо отологшод К. Мартынова. Ф. Иванова гэгшэд нормоео ходо үлүүбшэлэн дүүргэнэ.

К. СКВОРЦОВ

ДУНАЙ БА ЭКОНОМИЧЕСКА ПРОБЛЕМЭНҮҮД

Парижска Амгалан тайбанай конференци дээрэ 1946 оной октябриин 10-да В. М. МОЛОТОВОЙ хэлэhэн үгэ

Г-н түрүүлэгшэ, г-да делегадууд!

Мүнөө бидэнэй зүбшэн хэлсэжэ байhан асуудал болохо—Румынитай хэгдэхэ эб найрамдалай договор болбол Европодо ба илангаяа Европын зүүн урда зүгтэ эб найрамдалые hэргээн бодхоохо хамаг бүхы проблемэдэ ехэхэн шухала удхатай байна. Хэрбээ hүүлэй жэлнүүдэй хугасаа тухай хэлэхэ юм болоо hаа, Румыниин хуби заяан гээшэ Европодохи оршон байдалай хубиhанай жэшээ болоhон үгэхэ байна, бидэнэр тэрээн тухай булта мэдэнэбди, юундэб гэхэдэ дайсан оронуудта фашистска ёho гурим бутаран унажа, демократическа ёho гурим тогтоогдоод, эдэ гүрэнүүдтэ ажабайдалынь мүнөө сагай шэнэ замда шэлжэн орохынь ба үндэhөөрынь шэнэлхэн байгуулалтын эхилhэниие харуулhан событинууд тухай hанажа мэдэжэ байнабди.

Румыни гээшэ Антонескугай фашистска ёho гуримhаа сүлөөдэ гаража, союзнигуудтай нэг дэhэн эгээ тиимэ гүрэн ба hыень мэдэнэбди, тиигээд байхадаа Румыни болбол гитлеровска Германиин туhамарша болоhон эшхэбтэр үүргэhээ hалаад, союзнигуудай зэргэдэ орожо өөртөө шэнэ харгы гаргаhан байгаа. Бидэнэртэй хамта, союзна сэрэгүүдтэй хамта шэнэ демократическа Румыни болбол тэрэнэйнгээ hүүлдэ Гитлерые үйбута сохихын түлөө тэмсэл хэжэ, энэ тэмсэлдэ бага бэшэ үхэл гарзада ороhон байна, тиимэ халаа энэ хэрэгтэ Румынска арадай ашагабьяае бидэнэр бүгэдөөрөө тоонобди. Румынска арад зоной үндэhэн национальна ашаа туhые харалсаха ба hанал хүсэлэндэ таарахаар Хойто Трансильвани тухай асуудалые эб найрамдалай договор соо шиидхэхэ гээшэ шухала ба зүб байна гэжэ бидэнэр бүгэдөөрөө тооложо байнабди гэжэ хэлэбэл ойлгосотой болохо бэзэ.

I. Дунайн проблемэ энээнэй урда тээ ямар байгааб

Румынитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорые зүбшэн хэлсэлгэ хадаа бүри юрэнхы ехэ проблемэнүүдыешье дэбжүүлэн табиба. Дунайн проблемые бүхы дээрэнь бэ „эб адлихан экономическа арга-боломжонуудтай байха" гэдэг асуудалые өөрынгөө үгэ соо гол шухала болгожо хэлэhэн сенатор Ванденберг түбхын түрүүндэ энэ хэрэгэй э и гаргажа туhалба.

Би мүн лэ энэ асуудал дээрэ тогтожо хэлэхэ ушартай болохомни.

Югославска түлөөлэгшэ Эд. Карделиин хэлэhэн үгэ хадаа Дунай тухай асуудал тушаа үгэ хэлэлгэндэ яhала hайн харюу болоhон ба мүн тэрэнээлэн „эб адлихан арга-боломжонуудтай байха" гэhэн заршам тухай асуудалые тайлбаринан ойлгуулха ябадалда туhалба гэжэ хэлэхэ ёhотой байнаб, тэрэ асуудалые Америкын Холбоото Штадуудай ба Великобританиин зарим түлөөлэгшэд мүнөө үеын шэнэ сагай дээдэ заршамуудай нэгэниинь гээшэ гэхэ hанаатай байhан юм. Тэрээн дээрэhээ минии зорилго нилээд хүнгэн болоод байна.

Түбхын түрүүндэ Дунайн проблемые урдань Германиин сателлидүүд байгаатай хэгдэхэ эб найрамдалай договорнууд соо шиидхэхэ hанаатай, Дунай мүрэнөөр суднын ябаха журам тухай асуудалые диилдэhэн гүрэнүүдтэ захирhан болилгээр шиидхэхэ hанаатай байhан тухай заажа хэлэхэ хэрэгтэй. Ушар удхынь хэлэхэдэ, Дунай мүрэн шадархи гүрэнүүдэй бүриин эрхые ба национальна ашаг туhые оройдоошье тоохогүй байhан аад, хаана-яанагүй өөрынгөө hанал бодолые заажа үгэхэ ба захиран абхуулхые hанаhан хэбэртэй зарим нэгэ агуу ехэ державанууд Дунай мүрэн дээрэ булюу ехэ эрхэтэй байха ябадалые hэргээн бодхоохын тулада энэ ушарые hамбаашалха hанаатай. Энээниие хайшан гээд хэхэ болохотой байнаб гэхэдэ: диилдэhэн гүрэндэ тусгаар условинуудые абхуулхаар эб найрамдалай договор соо бэшэгдэнхэй байhан хамаг бүхы юумэ хадаа Дунай мүрэн шадархи гүрэнүүдтэшье (Югослави, Чехословаки) хабаадаха гэжэ гэхэ hанаатай юм. Теэд, эдэ гүрэнүүд манай союзнигууд байба, нийтын дайсанда эсэргүүсэн бидэнэртэй хамта дайлалдаhан байна, тиимэ хадань бидэнэр тэдэндэ захиралта бэшэхэ эрхэгүй ба харин хани барисаагаа хүушан хэбэрынь байлгажа, хани харилсаагаа улам хүгжөөхэ ёhотой байнабди. Дунайн районой экономическа нүлөөтэй болохоор өөhэдтөө хэргы гарган сэрлэхэ гээд лэ диилдэhэншье мүн союзнашье гүрэнүүдые бултынь нэгэ газарта абаашажа обоолно. Энээниие зүб дээрэ тооложо болохо гээшэ аал? Энэ хадаа демократическа эб найрамдал тээшэ хүтэлжэ байна гээшэ аал?

Дайн сэгэгэй дүүрэhэнэй hүүлээр Дунай мүрэн тухай асуудал анха түрүүшынхээ табигдажа байна бэшэ, Берлинэй Потсдамска (Берлинскэ) конференци дээрэ американска правительство болбол Дунай мүрэнэй журам тушаа асуудал табиhан, „догоодын үhан замаар ябаха уласхоорондын журам" тухай өөрынгөө проектые гаргажа табиhан байгаа. Энэ проект соонь гансал Дунай мүрэнөөр судны ябаха журам тухай бэшэ, мүн Рейн, Одер мүрэнүүдээр ба Кильскэ каналаар судниин ябаха журам тухай хэлэгдээ hэн гэхэ гү, мүн тэрэнэлэн Хара далайн Хоолойнуудай журам тухай асуудал булгадаа нэгэ тээшэнэ табигдаhан байха юм. Тэрэ мэтын проектнүүд хадаа энэ асуудалые дахяад лэ нэгэ талыень хаража, ямаhаар табидаг байhыень тэмдэглэнэ, гэхэ зуура нигэжэ нэгэн талые харах ябадал мүнөө үедэшье Дунайн проблемэ тухай асуудал табилгада байhан зандаа.

Дунай мүрэн тухай уласхоорондын журам хадаа аяар 1856 ондо болоhон Парижска конференци дээрэ тогтоогдоо hэн, тиигэжэ Англи, Франци, Австри, Пруссы болон бусад зарим Дунай мүрэндэ хамаадахагүй гүрэнүүдые Дунайн бассейндэ булюу эрхэтэй байлгаха гэhэн энэ журам 90 жэлэй турша соо тогтожо байгаа юм гэжэ манда ойлгуулха гэнэ. Теэд 90 жэлэй саада тээ 1856 ондо Парижска конференциин болохо үедэ ондоо саг байгаа hэн гэжэ сенатор Ванденбергтэ hануулха байнаб. Тэрэ сагта Америкын Холбоото Штадуудта негрнүүд эрхэ зүлөөгүй байгаа hэн—Америкэдэ богоолшолго үшөө болюулагдаагүй байhан тухай хэлээ хада ойлгосотой болохо бэзэ. Дунай мүрэн шадархи демократическа гүрэнүүд гээшэ гэжэ мүнөө бидэнэй хэлсэжэ байhан эдэ гүрэнүүд тухай хэлэхэ юм болоо hаа, тэрэ сагта тэдэнэй дээдэ эрхэтэй, бээ даанхай ба бусад тэрэ мэтын юумэнүүд тухай балай ехээр оролдоогүй байгаабшуу. Тэдэнэр олонхи ушарнуудта миил богоолшологдоhон нацануудай байдалтай байдаг hэн.

Англи гээшэ XIX зуун жэлэй империализмhаа мүнөө арсаад байна гэжэ г-н Бевин нэгэнтэ бэшэ хэлээ hэн. Теэд хэрбээ нюудалдалхагүй, үнэн юумэhээ айхагүй ба аягүйдүүлхэ үнэн юумые шударгуу бэшэ ябадал гэжэ нэрлэхэгүй болоо юм hаа, бидэнэр 1856 ондо байhан сагые үнгэрэгшэ зуун жэлэй империализмын эсэглэн hалбаржа байhан саг гээшэ гэжэ тооложо шадаха дүүрэн эрхэтэй байнабди. Дунай мүрэн дээрэхи уласхоорондын журам гэдэгынь XIX зуун жэлэй империалистическа политикада угаа гаарамжатай эгээ тэрэ үедэ тогтоогдоhон байгаа. Хэрбээ XIX зуун жэлэй империализмhаа—ядахын сагта үнгэрэгшэ зуун жэлэй империализмhаа!—үнэхөөрөө арсаад байгаа юм hаа, бидэнэр үнгэрhэн үеын империализмын эдэ үлэгдэлнүүдэй хойноhоо яахадаа hалдаха ёhотой болонобибди? Үнгэрэгшэ зуун жэлэй тэг дүнтүүр Дунай мүрэн дээрэ уласхоорондын журам гэлэгэй байгуулагдажа байhан үедэ Дунайн бассейндэ демократическа гүрэнүүдэй бии байhан тухай хэлээгүй байхаhаа байтагай, харин „демократическа гүрэн" гэдэг тэрэ угашье байгаагүй байhаниинь мэдээжэ. Тэрэ сагта сэхэрүүнь империалистическэ түрилтэ хэхэ ябадалаар байгуулагдаhан, „уласхоорондын журам" Дунай мүрэн дээрэ тогтоогдоо hэн. Теэд мүнөө болохоор „эб адлихан арга-боломжонуудтай байха" гээд лэ, гүрэнүүд хоорондоо тэгшэ эрхэтэй байха заршамые аршалха гэhэн шалтаг барияд, эдэ ёho гуримые hэргээн бодхоохые бидэндэ дурадхана. Энээниие ябашье зүбшөөхын аргагүй абдаа. Тиимэ дурадхалнуудые хэншье шухала дээрэ тооложо абахагүй болоно.

II. „Эб адлихан аргатай байлга" ба долларова демократи

hүүлэй үедэ „эб адлихан аргатай байха" гэhэн заршам тухай хэлсэхэ дуратай болоод байна. Эрхынь бага болоогүй бүхы гүрэнүүдтэ адлихан арга-боломжонуудые тогтоохо гэhэн тиимэ заршамhа hайн юун байха бэлэй гэнэ. Ним hаналтай хүнүүд хадаа гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудта тэгшэ эрхэтэй байха заршам бэ түлөө мүнөө сагта тэмсэгшэд шэнгеэр үгэ хэлэдэг болоо. Теэд тиигэхэ гээ юм hаа, господинууд, тэгшэ эрхэтэй байха заршамуудые шухала болгожо, үнэн сэхээр хөөрэлдээбди.

Уласхоорондын шухала удхатай байhан уhан зам гээшэ гансал Дунай мүрэн бэшэ, тэрээнhээ бүри үлүү шухала уласхоорондын удхатай бусад уhан замуудшье бии байнабшуу. Гансал зарим нэгэн гол мүрэнэй замууд уласхоорондын удхатай байна бэшэ, харин далайн замууд ба бүри океануудые холбодог замууд гээшэ ямаршье гол мүрэнэй системэдэ орходоо hураггүй ехэ уласхоорондын шухала удхатай байhаниинь мэдээжэ. Хэрбээ бидэнэр уhан замууд тухай асуудалда „адлихан аргатай байха" заршамые үмөөрхэ гэжэ үнэхөөрөө hанаа юм халаа, энэ заршамые эрид шууд гэхэ гү, гүрэн уласхоорондохи харилсаануудта тэгшэ эрхэтэй байха гэhэн заршамуудые үнэхөөрөө үмөөрэгшэ hаа хүсэд таарахаар ябуулдаг болоебди. Имэ хэрэг гараад байгаа юм hаань, хэдэн олон гүрэнүүдэй ашаг туhань илангаяа ехээр табигдаха байhан тиимэ замууд тушаа „адлихан аргатай байха" гэhэн заршамые яахалаа үмөөрэнэгүй гээшэбибди? Жэшээнь, Суэцкэ канал гү, али Панамска канал гээд хэлэе. Энэ уhан замуудые нилээд олон гүрэнүүд шухалашалан хараха байнабшуу. Хэрбээ „адлихан аргатай байха" гэдэг заршамай айхабтар ехэ патриот болохо ёhотой байгаа юм hаа, энэ заршамые мүнөө хэлэгдэhэн ушартаашье хэрэглэхэ тухай хөөрэлдөөбди. „Адлихан аргатай байха" гэhэн заршамые үмөөрэгшэд түс заршамаа Суэцкэ каналда бэелүүлхэ гэхэдээ зүбшөөхэ байна гү? „Адлихан аргатай байха" гэhэн заршамые үмөөрэгшэд энэ заршамаа мүн Панамска каналдашье бэелүүлхэ болохоо зүбшөөхэ байна гү? Эдэ асуудалнуудые гойрожо гараhанай хэрэггүй. Харин нэгэ бидэнэр эдэ асуудалнуудые хөөрэлдэхэ болохобди.

Дунай мүрэн тухай хэлэхэ юм болоо hаа, бусад бүхы юумэнhээ гадна, эндэ бидэнэр мүнөө үедэ тусгаар ондоо байдалгүй гээшэбди, тэрэниие тоонгүй байхын аргагүй. Дунай мүрэнэй бассейндэ энэ дайн соогуур илангаяа ехээр хохидоhон оронууд бии байна. Нүгөө талаhаа эгээ энэ районда шухала удхатай политическэ хубилалтанууд болоhон, эндэ бии болоhон залуу демократинууд дайнай hүүлээр hэргээн бодхоолгын бүри яаха аргагүй шухала проблемэнүүдые шиидхэхэ сүлөө зав олоодүй байhан юм. Дунай мүрэнэй бассейндэ Румыни, Болгари, Венгри, мүн тэрэшэлэн Югослави, Чехословаки ба бусад зарим гүрэнүүд бии. Эдэ оронууд дэлхэйн хоердохи дайнай болохо үедэ хэсүү хүнэдэ сагуудые үзэхэ ушартай болоhон юм. Тэдэнэр дайн сэрэгтэ ехээр хохидобо, тэдэнэй хүсэн ехээр hуларба, юрэ юушье болоо hаа, дайн сэрэг болоходонь баяжагшадай тоодо тэдэнэр ябашье орохогүй байнабшуу.

Би Советскэ Союз тухай хэлэнэгүйб, тэрэнэй хүн зоной ба материальна гээлтэ хоролто гээшэнь имагта ехэ байха юм. Советскэ Правительство хадаа бүгэдэ ниитын анхарал хандуулхаар энэ гээлтэ хоролтонууд тухай тоонуудые ба тодорхой баримтануудые тунхаглаhан байгаа. Сэхэгэй hандаралганууд, эзэмдэгшэдэй хэhэн сэрэгэй дээрмэдэлгэ гэхэ мэтэ дээрэhээ болоhон гансал гээлтэ хоролтонь 679 миллиард түхэриг болобо гэжэ сагнагдаба. Дайн сэрэгэй эрилтэдэ Советскэ Союзай бүхы гаргашануудые абаа юм болоо hаа, гээлтэ хоролтынь болоhон энэ асари ехэ тооhоо хэдэн дахин үлүү гараха болоно. Дунай мүрэн шадар оршожо байhан гүрэнүүдэй сэрэгэй хойдохи байдалынь иимэ гээшэ.

Зүгөөр, союзнигуудай лагерьта бидэнтэй хамта байлсаhан болобошье, зол болоходоо минии мүнөө хэнэ нэрлэhэн гүрэнүүдтэ орходоо багаар хохидоhон бусад гүрэнүүд бии байна. Баhа, манай ниитын дайсанда эсэргүү тэмсэлэй хүндэ хүшэрые үзэжэ гарhан болобошье, hүүлэй жэлнүүдтэ өөhэдынгөө баялигые ехэ болгожо шадаhан тиимэ гүрэнүүд бии байнабшуу. Жэшээнь, Америкын Холбоото Штадуудые абаад үзэе.

„1946 оной дэлхэйн альманах" гэжэ номые таанарай хэн бүхэн Парижда оложо шадахал даа. Энэ ном соо таанар иимэ тоонуудые уншажа шадаха байнат: Америкын Холбоото Штадуудай национальна олзонь 1941 ондо 96 миллиард доллар байhан юм, 1942 ондо—122 миллиард доллар, 1943 ондо—149 миллиард доллар, 1944 ондо—160 миллиард доллар болобо. Тиимэ болохолоороо, дайнай болоhон дүрбэн жэл соо Америкын Холбоото Штадуудай национальна олзонь 64 миллиард доллар хүртэр нэмэhэн байнабшуу. 1938 ондо Холбоото Штадууда национальна олзонь бүхыдөө 64 миллиард доллар байhан юм гэжэ мүн лэ тэрэ ном соо хэлэгдэнэ. Тиигээд байхадаа, дайнай болоhон жэлнүүдтэ Америкын Холбоото Штадуудай гансахан национальна олзын нэмэhэн тэрэ тоонь хадаа Холбоото Штадуудай 1938 оной национальна олзын бүхы суммаhаа дутуугүй болобо. Эдэ ушар баримтанууд тухай hануулангүй байхын аргагүй. Үсэгтээр эндэ Америкын Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэ үгэ хэлэхэдээ, хэрбээ Холбоото Штадууд дайнай үе соо гарзада ороhон юумээ тооложо үзөөд байгаа халаа, манай правительство репараци түлүүлхэ эрилтые 20 миллиард доллараар тогтоожо шадаха байгаа hэн гэжэ мэдүүлбэ. Теэд, ушар баримтануудые мэдэжэ байhан хүнүүдтэ тиимэ мэдүүлгэнь хэр hайшаагдаха ааб даа.

Холбоото Штадууд өөhэдынгөө ашаг туhые болон манай ниитын зорилгонуудые аршалжа энэ дайн соогуур имагта ехэ хүсэ гаргаhыень мэдэнэбди, тэрэнэйнь түлөө бидэнэр бүгэдөөрөө Америкын Холбоото Штадуудта баясхалан хүргэнэбди. Тиибэ ябашье Холбоото Штадууд гээшэ дэлхэйн хоердохи дайн соогуур хүнэдэ хүшэр материальна гарзада ороhон, энэ дайнда үгырhэн ба шадалаа барhан тэдэ гүрэнүүдэй тоодо орохо юм гэжэ хэлэжэ болохогүй. Бидэнэр өөhэдөө хэсүү бэрхэ сагые үзэхэ ушартай болоhон, тэрэнэй хойшолонгуудые үни удаан сагай туршада соо эдэгээхэ ёhотой байгаашье hаа, манай союзнигта тиимэ юумэ ушараагүй байhандань баяртай байнабди.

Мүнөө ушар баримтануудые мэдэхэ болоод байhан хадаа, нэгэн талаhаа дайн сэрэгтэ хүсэ шадалаа барhан Румыниие гү, али немецкэ ба итальянска фашистнуудаар хоohоруулагдаhан Югославиие болон нүгөө талаhаа дайн сэрэг соо гуур өөрынгөө баялигые угаа ехээр ургуулhан Америкын Холбоото Штадуудые зэргэлүүлжэ тэбяд үзэгты, тиихэдэтнай „эб адли арга-боломжотой байха" гэhэн заршамые бэелүүлхэ гээшэ бодото дээрээ ямар удхатай байhаниинь али тодо болоожо үгэхэ байна. Тиимэ байхадань, мүн лэ тэрэ Румыни, Югослави гү, али дайн сэрэгээр hуларhан бусад ондоо гүрэн дотор „эб адлихан аргатай байха" гэдэгые американска капиталда олгоод байбал гэхэ гү, али румынска ажаүйлэдбэри худар, югославска ажаүйлэдбэри худар тэрэ капиталай хэм хэмжээгүйгөөр нэбтэрэн орохо арга олгоод байбал юун болохо гээшэб? Хэрбээ „адлихан аргатай байха" гэhэн заршамые үмөөрэгшэдэй hанаhан шэнгеэр дайн сэрэг соогуур үгырhэн ба хүсөө бараhан бага гүрэнүүд хүлэр нэбтэрэн орохоор американска капиталые дураарынь табиха болоо hаа, американска капитал гээшэ тэндэхи нюгагай ажаүйлэдбэриие худалдан абаад, үлэмжэ туhатай румынска, югославска ба бусад элдэбын предприятинуудые өөрынгөө зөөри болгожо, тиимэ бага гүрэнүүдэй эзэниинь болохо байhыень ойлгохонь тиимэ бэрхэгэй бэшэл даа. Иигэжэ байха юм болоо hаа, бидэнэр өөрынгөө Эхэ орондо гэргээ радио табиhан аад лэ өөрынгөө түрэлхи хэлэн дээрэ хэлэhэн юумэдэ орходоо улам шэнэ шэнэ американска пластинкануудые ба энэ тэрэ английск пропагандые үлүү ехээр шагнадаг байдалтай болохобди. Өөрынгөө Эхэ орондо кинодо ороод байхадаа, та болбол эхын саана худалдагдажа байhан американска картинануудые гэхэ гү, тиихэдэ шинарайнгаа талаар hайн байhаниие бэшэ, харин дайнай үедэ илангаяа ехээр баяжаhан фирмэнүүд ба кинокомпаниинуудай агентнүүдэй хилын саана тараажа байлган абхуулжа байhан картинануудые харадаг болохо тиимэ сагые эрэжэ болохо байнабшуу. „Адлихан аргатай байха" гэдэг заршамые бага гүрэнүүдэй территори дээрэ бэелүүлээд байбал нютаг дээрэхи национальна продукцинь Америкын Холбоото Штадуудай гү, али Великобританиин заводууд гү, али фабриканууд hаа асарагдаhан продукцитай ямаршье хэм хэмжээгүйгөөр hореондо гаража эхилхэ юм болоо hаань, илангаяа дайнай хойдо тээхи үеын оршон байдалые тоохо юм болоо hаа, эдэ оронуудай тусгаар гүрэн ба бээ даанхай байха ябадалhаа юуншье үлэхэгүй байhыень үнэнгээрээ обеоронгүй байжа болохо гээшэ аал? Иимэ условида „адлихан аргатай байха" гэhэн заршамые бодото дээрэ иимэ хэм хэмжээгүйгөөр ябуулха гээшэ бага гүрэнүүдые ёhотой ехэ экономическа богоолшолгодо оруулха ба гадэниие хүсэтэй болоожо баяжаhан гадаадын фирмэнүүд, банкнууд, ажаүйлэдбэриин компанинуудай эзэрхэхэ ба зоргоороо аашалха мэдэлдэ оруулха гэhэн удхатай байhаниинь ойлгогдоногүй гээшэ аал? Уласхоорондын экономическа ажабайдалда „адлихан аргатай байха" гэhэн заршамуудые иигэжэ бэелүүлээд байбал, бага гүрэнүүд гээшэ харин гүрэнүүдэй трестнүүд ба монополинуудай заабаряар ба захиралтаар байдаг болохо байhаниинь эли бэшэ аал? Фашистска булимтарагшадые, гитлеровска ба японско империалистнуудые сохижо байхадаа, бидэнэр иигэхын түлөө тэмсээгүйбди? Хэрбээ энээн тухай hэжэг hанаад лэ байгаа юм хадаа, таанар „Американ Мэгэзин" гэдэг журналай номерто сенатор Томас гэгшын бэшэhэниие уншаад үзэгты. Олоной дунда тараhан энэ американска журналда тэрэ хүн иигэжэ бэшээ: „Американска долларнууд болбол мүн й гадаадын политикые ябуулха зэмсэг болодог байhаниинь дамы бэшэ", дам саашань: „Долларова демократиин манай политика хадаа, манай гадаадын политикада туhа хүргэнэ". Өөрынгөө hанал бодолые тайлбарилхын тулада сенатор Томас хэдэ хэдэн тодорхой асуудалнууд дээрэ тогтожо хэлэнэ. Дам саашаа Томас болбол Англида hүүлэй американска урьhаламжа үгтэhэниинь ямар удхатайб гэжэ ба яахадаа Америка энэ урьhаламжа үгэхэhөө арсахагүй ёhотой болооб гэжэ хэлэнэ. Мүн тэрэшэлэн Францида hүүлэй урьhаламжа үгтэhэн, Хитадта ехэхэн урьhаламжа үгэхэ гэhэн түсэб бии байhан ушар шалтагаание мүн лэ тайлбарижа хэлэнэ, Польшодо урьhаламжа үгтэжэ болохо условинууд гэхэ мэтэ тухай хэлэнэ. Сэхэрүүнь хэлэдэг энэ сенатор болбол тиимэ „долларова демократиие" hайшаажа угаа ханамжатай ба тэрэнэй хизааргүй ехэ амжалта туйлахы байhандань этигэнэ. Тэрэ хадаа Америкын сэсэглэн hалбарха үедөө ороод байhан ба бусад олон оронуудай дайнай hүүлдэхи экономическаар hуларhад байhан илангаяа мүнөө сагта „адлихан аргатай байха" гэhэн заршамые баримталжа байhаниинь мэдээжэ. „Долларова демократиие" баримталагшад бүхы дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ улам шэнэ шэнэ экономическа позицинуудые эзэлэн абаха тухай hанажа горьдожо байнадаг. Бүхэли гүрэнүүдэй эзэд болохо саг зуурын ба илангаяа „долларова демократида" таатай зохид сэрэгэй хойдо тээхи оршон байдалые хүсэд хэрэглэжэ, эдэ гүрэнүүдтэ өөhэдтөө таатай онсохид гуримуудые бии болгохо гэжэ горьдоhон американска капиталистнууд мүнөө үсөөн бэшэ бии. Хэрбээ демократическа правительство гээшэ өөрынгөө этигэлые хүнлые бодожо байгаа юм хадаа, хэрбээ тиимэ юумэ гээшэ юундэ хүргэхэ байhыень ойлгоо юм хадаа ямаршье демократическа гүрэнэй правительство тэрэ мэтын булимтаралгын түсэбүүдые hайшаан дэшүүржэ шадахагүй юм.

Дайнай үедэ союзнигууд хадаа Европодо ба дэлхэйн бусад хубинуудташье фашистска гүрэнүүдые дарагы болгохо, демократическа гүрэнүүдтэ ба тэдэнэй сэсэглэн hалбарха замые сэбэрлэхэ гээшэ гол шухала зорилгонуудаймнай нэгэн болоно гэжэ тоолодог байгаа. Теэд дайнай дүүрэhэн хойно өөhэдынгөө баялигые болон дайн сэрэг соогуур суглуулhан зөөриеэ сэрэгтэ hуларhан ба бага гүрэнүүдэй дайнай хойдо тээхи бэрхэшээлнүүдые hамбаашалхын тулада хэрэглэхэ hанаатай байhан гадэнэрэй „адлихан аргатай байха" гэhэн заршамые гү, али „долларова хилын политикые" сонсхохо шалтаг барияд гү, али ямар нэгэн гоёор хэлэжэ шамаhан булимтаралгын түсэбүүдтэ халхабша хэдышье байгаа юм haань тэдэнэр таашаа бидэнэр hайшаажа хандаха ёhогүй байнабди.

III. Уласхоорондын харилсаануудта хоёр метод

Дунай тухай асуудалые хэлэхэ юм болоо hаа, тэрэниие ялгалтайгаар шиидхэжэ болохогүй. Энэ асуудалда шухала болгожо хандаха, энэ асуудалые хэлсэжэ байхадаа, hанаагаа табиhан группанууд ба гүрэнүүдэй эрилтэнүүд хэмжээтэй байха юм бэзэ гэжэ найдаад лэ ямаршье хизаарлалтагүйгөөр „адлихан аргатай байха" гэхэ мэтын заршамуудые бэелүүлхэ арга тэдэндэ олгоод байгаа hаамнай тэрэнhээ болоожо угаа олон арадуудта хэсүү бэрхэ юумэ ушарха байhан хадань, тэдэ заршамуудай гоёор хэлэгдэhэниие соносхоод лэ хизаарлахагүй ёhотой байнабди. Теэд, господинууд, хэрбээ тиимэ hанамжые зүб гэжэ тоолохо юм болоо hаа, Дунай мүрэнөөр судны ябаха журам тухай асуудал мэтын тиимэ шухала асуудалнуудые шиидхэхэдэ бусад ондоошье арга метод хэрэгтэй юм—диилдэhэн бага гүрэнүүдыешье багтаалсажа бага гүрэнүүдтэ хандаха ондоо метод хэрэгтэй байна. Диилдэhэн бага гүрэнүүд тушаа таатай зохидоор байха хэрэгтэй, тиигэжэ хандаха гээшэ илангаяа бидэнэй хани нүхэд—союзна бага гүрэнүүдтэ хабаадаха байнабшуу. Теэд мүнөө үедэ юун болоожо байнаб, энээн тушаа али тухай аяг зан гаргагдажа байна гээшэб?

Мэнэ hаяхан Нэгэдэмэл Нацинуудай организациин экономическа советтэ Америкын Холбоото Штадуудай хуулита түлөөлэгшэ хадаа Дунай мүрэнэй эхин багта американска эзэмдэлгын засагаархина буляан абаhан гол мүрэнэй суднонууд тухай асуудал тушаа үгэ хэлэhэн байгаа. Дурсагдаhан түлөөлэгшэ болбол Дунай мүрэн дээрэ американска засагаархинай буляан абаhан, мүн урдань дайсан байhан ба союзнашье гүрэнүүдтэ хабаатай 800 суднотай дунайска флот гээшэ энээнhээ хойшо американска засагаархинай гарта үлэхэ юм гэжэ мэдүүлбэ. Эдэ суднонуудай дунда 168 югославска судно, 300 гаран венгерскэ судно гэхэ мэтэ бии байна. Хэрбээ эдэ судные хуулита эзэдтэнь бусаажа үгөөд байгаа юм хадаа тэдэнь мүнөө айхабтар ехэ туhа хүргэжэ шадаха байгаа. Теэд Холбоото Штадууд болбол Дунай мүрэн шадархи гүрэнүүдые Америкын табиhан зарим нэгэн эрилтэнүүдые дүүргэгты гэжэ баадхахын тулада иигэжэ байнабди гэжэ сэхэ мэдүүлээд, союзна оронууд болохо Чехословаки, Югославидашье эдэ суднонуудые бусаажа үгэхэhөө арсана. Холбоото Штадууд болбол Дунай мүрэн дээрэ американска засагаархинай буляажа абаhан суднонуудые Венгрида мүнөө хүртэр бусаажа үгөөдүй байхаhаа гадна, салашистнуудай ба немецүүдэй Венгриhээ зөөжэ абаашаhан аад, американска эзэмдэлгын зонодо байжа дайралдаhан эдэ хэлэн венгерскэ шухала заводуудта хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдыешье, түмэр замай состав, үхэр мал, бусад венгерскэ эд зөөриие бусаажа үгэнэгүй. Бага гүрэнүүдтэ иигэжэ хандаха ябадалые зүбшөөхын аргагүй.

Үнэнтэ дээрээ юун болоно гээшэб?

Дунай мүрэн шадархи гүрэнүүд хадаа өөрынгөө Эхэ орондо дунайска бэшэ гүрэнүүдээр өөhэдынь ёho гуримые тогтоолгохо дургүй байна. Энэнь тон зүб хэбэртэй. Дунай мүрэндэ хамаатай бэшэ хүсэн түгэс державануудай энээндэнь харюу болгожо, Дунай мүрэн шадархи гүрэнүүдые өөhэдынгөө хуулита эрхэнүүдhээ арсахаар баадхахын тулада түрилтэ хэхэ хамаг бүхы зэмсэгүүдые хэрэглэжэ байна гээшэ. Түрилтэ хэхэ эдэ методууд, кашаха байлгаха методууд, демократическа гүрэнүүдтэ таараха юм гээшэ аал? Энэнь демократическа эб найрамдал тогтоохо зорилгонуудта таараха гээшэ аал?

Конференциин экономическа комиссида Дунай мүрэн тушаа Конференциие зарлаха тухай шиидхэбэриие найман голос hайшаажа, 5 голос буруушаажа баталан абаба гэжэ эндэ бидэнэртэ хэлэнэ, тиихэдээ эдэ бүхы найман голосынь Дунай мүрэнhөө аяар холо байhан оронуудта хабаадаха юм, нүгөөр нүгөөдэ табан голосынь Дунай мүрэн шадархи гүрэнүүдэй голос болоно. Дунай мүрэн тушаа конференци зарлаха хэрэг хадаа Дунай мүрэн шадархи гүрэнүүдэй өөhэдынь мэдэлдэ үгтэхэ ёhотой байгаа. Тиигээд байбал союзнигуудай ашаг туhа ба юрэ бусад ямар нэгэн гүрэнүүдэй ашаг туhань хохидохо гээшэ гү гэжэ hэжэглэхэ ямаршье үндэhэ баримта байхагүй байлай. Теэд энээниие ба тиимэ конференциие зарлаха ябадал оройдоо бэлэдхэгдээгүй байhыень хэрэгсээхэ дурагүй байнабшуу. Тиимэ байтарынь Дунай тушаа конференци зарлаха ябадалые Дунай мүрэндэ хамаатай бүхы гүрэнүүдэй голосуудые буруушаажа эндэ бии болоhон голосуудай бөөгнэралгые hамбаашалан, Дунай тушаа тусгаар гүрэнүүдэй составтай конференциие зарлаха hанаатай. Энээнь зүб гээшэ гү? Тиимэ метод гээшэ демократическа эб найрамдал тогтоохо ашаг туhада гү, али демократическа эхин hуурида тааража гээшэ аал? Ябашье таарахагүй байнабшуу. Тиимэ ябадалнуудые

Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта.

Дунай ба экономическа проблемэнууд

Нүхэр В. М. Молотовой хэлэһэн үгын түгэсхэл

...жэ шадахагүй байһамнай ...

...конференци дээрэ бага ...удта эсэргүүсэн али тухай ...яаг аашанууд ба али тухай ...огүй методуудые хэрэглэжэ ...минии мүнөө харуулһан ... баримтанууд гаршална. ...Дунай мүрэн дээрэхи бага ...аидуудай ашаг туһа тухай ...гараад байхадань, бага гүрэ ...умөөрнэбэ гэгшэдэй зүг... ...ааниие буруушаһан абяа ...аранагүй. Жэшээнь, авст... ...делегаци ба бусад нэгэ ...делегацинууд конференци ...бага гүрэнүүдэй эрхые ...гэһэн эрилтэтэйгээр ...бэшэ үгэ хэлэһэн байгаа. ...Америкын Холбоото Штадуу... ...Великобританиин зүгһөө ...мүрэн шадархи бага гүрэ... ...түрилтэ хэхэ хэрэгэй ...байхадань, австралийск... ...зарим нэгэ делегацинууд ...боложо байһыень обёороо ...хэбэртэй болоно. Бага ...удтэ иигэжэ хандаха гээш... ...тааражашье магадгүй. Теэд ...Союз энээниие зүбшөө... ...шадахагүй. Советскэ Союз ...бага гүрэнүүдтэ дээрэ... ...дараха тиимэ методые боло... ...гэжэ тоолоно. Советскэ ...болбол бага гүрэнүүдтэ гүн ...этэйгээр хандадаг болоо ...Мүнөөдэр карманда ехэхэн ...гү, али фунт стерлинг ...байһан хүсэтэй гүрэнүүдэй ...гөө һанаһан хамаг бүхы ...хайшаншье хамаагүй захи... ...залжа, бусад гүрэнүүдтэ ...гөө дура хүсэлые һаалгүй... ...заажа үгэхэ арга олгожо ...огүй. Тиимэ политика гээ... ...үрэ харуулхагүй ба бу... ...ба бага гүрэнүүдэй зүг... ...улита эсэргүүсэлтэтэй мүр... ...болоно. Тиимэ политика ...мүнөөшье ехэхэн морально... ...ческэ диилдэлгэтэ хойно ...ооп орожо байһыень хэлхэ... ...дана, тиимэ политика бута... ...хань лэбтай. Юуншье бэ ...Советскэ Союз болон бусад ...гүрэнүүд хадаа уласхоорон... ...харилсаануудые тогтооходо ...методуудые хэзээшье зүб... ...гүй байнабшуу. Доллар ...болоод байгшад, тэрэ мүн... ...зорилгодо гэхэ гү, жэ... ...хэрэгтэй болоод байгаа ...ажалгүйдэлгые усадхалга ...өөрынгөө гүрэнэй бусад ...мүн тэрэшэлэн бусад ...удтай нормальна хүлэлдэа... ...харилсаануудые хүг... ...хэрэгтэ гаргашалан хэрэг... ...байг лэ. Зүгөөр дайн сэрэ... ...шаруулагдаһаа шарханууд ...монгшог оронуудта үшөө эдэ ...байха сагта ба сэрэгэй ...жээнүүдэй шэлжэн орол... ...бэрхашээлнүүдэй тэдэнтэ ...ехэ байһан сагта али нэгэ ондоо хүсэтэй держава өөрынгөө саг зуурын булюу хүсые хэрэглэхэ гээд байхадань тэрэниие һайшаажа болохогүй. Илангаяа бага гүрэнүүд тушаа хүсэтэ гүрэнүүд агрессивнэ янзаар бэеэ харуулжа, тэдэнэр ондоо гүрэнүүдтэ түрилтэ хэхэ ба өөрынгөө һанал хүсэлые баалхан абхуулха метод хэрэглэжэ байхань болошогүй байна.

Уласхоорондын ажабайдалда бэе бэеэ зүрюу хоёр ондоо метод бии байдаг. Нэгэ методынь аяар үни холоһоо хойшо һайса мэдэгдэхэ болонхой. Хүсэрхэлгын ба эзэрхэлгын метод болоно, түрилгэ хэхэ хамаг бүхы арга зэмсэгүүд тэрээндэ һайнаар харагдадаг. Нүгөөдэ методынь хүсэд үр гэнөөр үшөө дэлгэрээдүй, тэрэ хадаа ехэ ба бага бүхы гүрэнүүдэй тэгшэ эрхэтэй байха заршамые ба хуулита ашаг туһые харалсажа тоохо ябадалһаа үндэлэһэн демократическа хани барисаанай метод болоно. Хамаг бүхы гойбо тодхор бии байгаашье һаань, гүрэнүүдэй хоорондохи демократическа ханибарисаанай метод гэгшэ эсэсэй эсэстэ илажа гараха байһандань һэжэг һананагүйбди.

Гитлеровскэ Германи ба империалистическэ Японие даража, мүн тэрэшэлэн тэдэнэй союзнигуудые даража бидэнэй илалта түйлаад байһан мүнөө сагта, дайн сэрэгэй эрьюулгэ хүдөр татагдаһан хамаг бүхы оронуудта яһала ехэхэн ажал хэрэгүүд ба үшөө шиидхэгдээдүй олон зорилгонууд бии байна. Зүгөөр, арадууд ажаллангүй байна бэшэ. Нэгэ зарим гүрэнүүд дайнда гэмтэлгээ эдэгээжэ заһарһан гү, али заһаржа байна, нүгөөдэ зарим гүрэнүүд үшөө заһараадүй ба мүнөө һаяхан ажал хэрэгтээ ёһотой һайнаар ороод байха юм. Теэд, госпотинууд, демократическа оронууд, тэдэнэй дунда эгээн залуу гүрэнүүдшье хатаа, өөһэдынгөө экономическа ресурснуудые дэбжүүлхэ ба өөһэдынгөө арад зоной амгалан һайн ажаһуудалые хангаха, алдаһан гээһэн юумэеэ бусааха, һэргээхын тулада үнэн замые олохоор ажамидаралаар болото үльгэр жэшээнүүдтэй байһандань бидэнэр һэжэглэхэ ёһогүй байнабди. Гансал ямар нэгэн галаадын хүсэн энээндэнь гойбо татаха ба хэсүү хүндэ ба заримдаа ами бэеэ хайрлахагүй тэмсэл соогуур диилэн олоһон арадуудай эрхые эбдэхэ ябадалые гаргаха болохогүй. Тиигээд байбал бүхы демократическа гүрэнүүд өөһэдынгөө хүсые дүүрэн дэлгээхэ, өөһэдынгөө арадуудай агуу ехэ ажал хэрэгүүдтэ бэеэ харуулжа шадаха байна, тиихэдэнь бидэнэр бүгэдөөрөө тэдэнэй амжалтануудые харжа баясаха байнамди (Альга ташалганууд).

КЛУБУУДАЙ ДААГШАДАЙ КУРС

Бурят-Монголой Министрнүүдэй ...ай дэргэдэхи культурно-гэгээ... эмхизургаануудай управлени ...бриин 15-һаа эхилжэ колхозно ...удай даагшадые бэлэдхэхэ 6 һарын курс эмхидхэхэнь. Тус курсда 30 хүн һуралсаха байна.

Мүнөө Түнхэнэй, Заиграйн ба бусад аймагуудһаа хүнүүд ерэжэ захалаа.

КОЛХОЗНО УСТАВЫЕ ЭБДЭГШЭДТЭ ХЭМЖЭЭ АБТАБА

ВКП(б)-гэй Обкомой XXIV пленумэй дүнгүүд ба „Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай" СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоолые зүбшэн хэлсэһэн колхозуудай болон партийна эхин организацинуудай хамтын суглаанууд Закаменай аймагта хаа-яанагүй үнгэргэгдэжэ байна.

Правительство ба партиин энэ сэсэ мэргэн хэмжээ-ябуулгануудые аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, тус тогтоолые колхозуудые большевистскэ ба колхознигуудые баян шалалтай болгохо гэһэн түүхэтэ хэмжээ-ябуулга мүн гэжэ колхознигууд барагдаа тоолоно. Энэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн суглаануудта бүхы колхознигууд эдибхитэйгээр хабаадалсажа, колхозно үндэһэн хуулиие эбдэжэ, тэрэнэй экономическа хүсые һуладхахые һэдэһэн хорото атаганаагүүдые большевистскэ шүүмжэлэлэй үндэһөөр элирүүлэн гаргажа байха юм.

Жэшээлхэдэ, Улэгшэнэй сомоной „Майн I" колхозой членүүдэй хамтын суглаан һаяхан болобо. Тэндэ суглараһан колхознигууд артелиин Уставые бүдүүлигээр эбдэжэ байһан хүнүүдые элирүүлэн байгаа. Тус колхозой түрүүлэгшээр С. Батуев гэгшэ үшөө 1943 оноһоо хойшо худэлмэрилхэдөө колхозоо эмхидхэлэй ба ажахын талаар бэхижүүлхэ тушаа заахашье анхаралаа табингүй, харин өөрынгөө үмсын ажалые арбидхаха гэһэн зорилго урдаа табиһан байба. Тиимэһээ колохозно зөөриие өөрынгөө дураар нишгиишэнь гаргашалжа байһан юм. Жэшээнь, колхозой хамтын малһаа нэгэ толгой гунан сар абаад, тэрээнээ 7.000 түхэригөөр худалдажа, бараниинь халааһандаа хэлэн байгаа. Теэд тэрэ абаһан гунан сарайнгаа түлөө өөрынгөө үмсын малһаа нэгэ буруу колхоздо үгэһэн нэрэтэй болоһон юм.

Энэ жэлэй 9 һарын туршада 443 толгой элдэб түрэлэй малнуудые колхозно хамтын суглаанай зүбшөөрэлгүйгөөр ондоо тээшэнь худалдаба. Колхозно зөөриие урагшаа Батуев болбол хуудал хуурмаг мэдээ аймагай эмхи зургаануудта хүргэдэг заншалтай байһан баримтанууд энэ суглаан дээрэ элирүүлэгдэбэ. Энэ жэлдэ оройдоо 254 тонно силос дараһан аад, 314 тонно дараг аба гэжэ мэдээ хүргэһэн байгаа. Мүн таряа хуряалгын ба сохилгын ябаса тухай худал хуурмаг мэдээ хүргэһэн бэлэй.

Батуевай һамган колхозно ажалда ябадаггүй, харин гэртээ ямаршье ажалгүй хэбтэдэг. Батуев болбол өөрынгөө һамгые стахановец гэжэ то лоод, „1941-1945 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуу ехэ дайнай үедэ хэһэн габьяата ажалай түлөө" гэһэн медаляар шагнуулаа. Тиихэдэ, энээниие тон буруу байһаниие мэдээд, Батуевые шүүмжэлһэн колхознигууд нүхэд Б. Цыденова, Ц. Цыденова гэгшэд түрүүлэгшын оролдолгоор колхозой членүүдһээ гаргагдаа һэн. Үнэн дээрээ нүхэд Цыденовууд хадаа колхозой ажалда эдибхитэйгээр хабаадалсажа, жэшээлхэдэ нүхэр Б. Цыденова гэгшэ үнгэрэгшэ 8 һарын туршада 314 ажалта үдэр, нүхэр Ц. Цыденова гэгшэ 277 ажалта үдэр олоһон байгаа.

Колхозно ашаг зөөриие дураараа эдиһэн ба большевистскэ шүүмжэлэлгые хабшаһан туладань һаяхан болоһон партийна суглаан болбол Батуевые партиин членһээ гаргаһан байна.

Тэрэшэлэн Сагаан Моринай сомоной Коминтернын нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ байһан Ц. Дашиев гэгшэ колхозой Уставые бүдүүлигээр хазагайруулжа, хамтын суглаанай зүбшөөрэлгүйгөөр гансахан 1945 ондо 20 гаран толгой мал бусадта худалдаһан ба үбэршэлһэнэйгөө түлөө, мүн сагаа үргэлжэ архи уугаад, хонжоо ниймаа хэхэ ябаһанайнгаа түлөө партиин членһэй гаргагдаба.

Эдэ бүгэдэ бузагай харша ябадалнууд хамтын суглаанууд дээрэ элирүүлэгдэбэ. Иимэ болохолоороо, тус аймагай партийна организацинууд алдуу эндүүнүүдээ засабарилжа байһаниинь элитэ болоно.

Б. Шоенов.

Хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэхэ ябадал усадхагдажа байна

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол соо заагдаһан хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэһэн ябадалые усадхаха тухай республикын колхозуудаар ехэхэн практическа хүдэлмэри ябуулагдана. Урилшалан абтаһан мэдээнэй еһоор элдэб албан газарнууд, эмхизургаанууд ба энэ тэрэ хүнүүдээр хүүли бусаар эдлэгдэжэ байһан 8500 шахуу гектар нийтын газар колхозуудта бусаагдаба. Тэрэшэлэн колхозуудай нийтын сабшалан дээрэ хуряагдаһан 15708 центнер үбһэн, энэ тэрэ хүнүүдэй энгэй хэрэгсэлдэ колхозуудай түрүүлэгшэнэрээр үгтэһэн 2000 шахам эбэртэ бодо мал, баһа аймагай элдэб эмхизургаануудта үгтөөд байһан 300 гаран морид мүн лэ колхозуудта бусаагдаа. Баһа колхозуудай кассануудта 880 мянган түхэригэй үри доемхонууд түлэгдэһэн байна.

Концертнүүдые малшадта хэрулна

Хориин аймагай Хасуртайн сомоной уншалгын байшангай ба Тарбагатайн сомоной «Гигант» гэжэ колхозой клубай дэргэдэхи уранһайханай самодеятельностиин кружогууд һайнаар хүдэлмэрилнэ. Эдэ кружогойхид үбһэ ба таряа хуряалгын үедэ колхозуудай полевой стануудаар дээгүүр ябажа, саг үргэлжэ һонирхолтой концертнүүдые харуулһан байна.

Мүнөө тэдэнэр концертнүүдые малшадта харуулжа байха юм.

Булунаева.

1946 оной ашаа зөөлгын түсэб гүйсэдхэлгэдэ Байкало-Сэлэнгын пароходствын коллективэй дунда «Бурят-Монгол» гэжэ пароходой команда ажалай габьяагаар суурхаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Бурят-Монгол» пароходой капитан Минеев.

О. Зеккиин фото.

НЮТАГАЙ АЖАҮЙЛЭДБЭРИИН ЗАКАМЕНАЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДТА АНХАРАЛАА ТАБИХА

Закаменай аймагта нютагай ажаүйлэдбэриин нилээд олон предприятинууд бии. Тэдэнэй дунда эгээл томохон предприяти болохо промкомбинадай ажал хүдэлмэриие хараад үзэе. Тэрэ комбинадта арһа элдүүрилхэ, хомуут тоног, гутал сабхи, хубсаһа хунар оёлгын цехүүд байха юм. Теэд, тэдэ цехүүдэйнь хоерынь—сабхиин ба арһанай цехүүд хүдэлмэрилжэ байна.

Тэдэ цехүүд продукци бүтээн гаргаха программаа хэдэ хэдэн һарын туршада дүүргэнэгүй. Жэшээлхэдэ сабхиин цех үнгэрһэн һарада арайхан гэжэ гурба-дүрбэн паар сабхи оёһон байгаа. Тиихэдэ тэрэ сабхинуудайнь шанар тон муу, диилэнхидээ голодоһон болобо. Сабхиин мастернууд ажалайнгаа даалгабариие холо дүүргэнэгүй, тус цехын хүдэлмэришэдэй дунда гүрэнэй ба ажалай жаяг заршам муугаар табигданхай. Тиимэ ушарһаа гаргаһан продукцидань голодоһо гаргаха, ажалдаа хойрог нобшоор хандаха ябадалнууд үзэгдэдэг байха юм.

Арһа элдүүрилгын цехын мастернууд мүн баһа иимэрхүүгээр ажалдаа хандана, тиимэһээ элдүүрилһэн ба болбосоруулһан арһанайнь шанар хэлэшэгүй муу байна. Арһанай мастер Брулева гэгшэ арһанай элдүүрилгые тон муугаар хэдэг заншалтай.

Мүн тэрэшэлэн комбинадта тоо бүридхэл тон муугаар табигданхай. Комбинадай үйлэдбэриие даагша нүхэр Захаров гэгшэ аймагай арадай гэгээрэлэй таһагта 51 мянган түхэригэй хубсаһануудые 1942 ондо үйлэдбэрилжэ үгэһэн байгаа. Габашье, мүнөө хүртэр тэрэ мүнгэниинь тус комбиналта түлэгдөөгүй байһаар. Һүүлэй үедэ энэ комбинат болбол аймагай элдэб организацинуудта 166 мянган түхэриг мүнгэ үритэй болоһон байха юм. Комбинадай хүдэлмэришэдтэ салин хүлһэнэй 41 мянган түхэриг үшөө түлэгдөөгүй байна.

Мүнөө директорэй тушаалһаа сүлөөлэгдэһэн Адамов гэгшэ комбиналта 10 мянган түхэриг үритэй.

Комбинадай хүтэлбэрилэгшэд болбол комбинадай гэр байра, цех, мастерскойнуудые заһабарилан һэльбэхэ тушаа заахашье анхаралаа табинагүй. Мүнөө хэдэн олон гэрнүүд, мүн цехүүд сонхо, үүдэгүй, задагай нобшо байдалтай юм. Ерэхэ үбэлдэ хэрэглэгдэхэ түлеэ түлишэшье хүсэд бэлэдхээгүй байһаар.

Закаменай аймагай промкомбинат юундэ иимэ муугаар хүдэлмэрилнэб? Али эндэ нютагай түүхэй эд дутана гү? Али станок түхеэрэлтэнүүд, дүршэлтэ хүдэлмэришэд, зэр зэмсэг дутана гү гэжэ асуултай болоно.

Үнэн сэхыень хэлэхэдэ, Закаменай аймаг болбол ой модоор баян, адуу малаар олон аймагуудай нэгэниинь болохонь мэдээжэ. Мал олонтой хадаа тэндэ нооһо, арһаншье тон элбэг. Теэд промкомбинадай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө гар доро байһан эдэ бүхы баялигуудые зүбөөр хэрэглэжэ шадаагүй, ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхээгүй, ажалай жаяг заршам бэхижүүлээгүй, хүдэлмэришэдэй дунда агитационно-ойлгуулгын хүдэлмэриие ябуулаггүй, социалистическэ мүрысөөн эмхидхээгүй байһан дээрэһээ иимэ байдалда ороо.

Мүн аймагай эдеэ-хоолой комбинадшье (директорынь А. Лебедева) һайнаар хүдэлмэрилнэгүй. Үнгэрһэн һарын түсэбые арайхан гэжэ 79 процент дүүргээ. Тус комбинат олон янзын эдеэ-хоолой зүйлнүүдые гаргаха түсэбтэй байбашье, гансахан лэ квас ба брага гаргадаг байха юм.

Тус эдеэ-хоолой комбинат энэ жэлдэ 3 гектар ячмень, 1 гектар овес тариһан байха юм. Теэд комбинадай хүтэлбэрилэгшэд болбол тэрэ таряанай адуу малда гэшхэгдэбэ гээд, тэрээнээ хуряажа абаагүй орхижорхёо. Үнэндөө тиимэ бэшэ, тэрэ таряан элдэб хүнүүдэй мянга орошоһон байха юм.

Нютагай ажаүйлэдбэриин системын эдэ предприятинуудай муугаар хүдэлмэрилжэ байһан тухай Закаменай аймгүйсэдкомой ба ВКП(б)-гэй айкомой хүтэлбэрилэгшэдтэ тодорхой байха юм. Теэд, эдэ предприятинуудай хүдэлмэриие наряар ба гүнзэгыгөөр шалгажа, тэдэнэрэй дутуу дунпые ойрын үдэрнүүдтэ усадхаха тушаа хатуу шанга хэмжээ абтадаггүй байхань гайхалтай.

(Манай корреспондент)

Дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба

Нижне-Ангарскын загаһа консервын комбинадай коллективэй дунда Октябрьска революциин һайндэрэй урда тээхи социалистическэ мүрысөөн нилээдгүй үргэнөөр дэлгэрһэн юм. Энэ мүрысөөндэ нүхэр Никонор Афанасьевич Латкин гэгшын бригада түрүү һуури эзэлээ. Тиин комбинадай дэргэдэхи партийна ба профсоюзна организаци болбол нүхэр Латкинай бригадада комбинадай дамжуулгын Улаан тугые барюулһан ба тиихэтэй хамта 1946 оной загаһа барилгын сезон соо ажалай жэшээтэ һайн амжалта түйлаһанайнь түлөө бригадир нүхэр Латкинда мүн загаһашад нүхэд Бахратов ба Саликова гэгшэдтэ ССР Союзай загаһанай ажаүйлэдбэриин Министерствын хүндэлэлэй грамота барюулагдаһан байна.

Дамжуулгын Улаан туг ба Хүндэлэлэй грамота барюулгада зорюулагдаһан загаһашадай суглаан дээрэ коллективэйнгээ дунда суурхаһан эрхим бригадир нүхэр Никонор Афанасьевич Латкин үгэ хэлэхэдээ иигэжэ мэдүүлбэ:

—Манай бригада социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо 1946 оной жэлэй түсэбые 115 процент дүүргээд, аймагай загаһашадай дунда түрүү һуури эзэлээ. Мүнөө бригадын членүүд хүндэтэ шагналда хүртөөд байхадаа саашанхи ажал дээрээ амжалтануудые түйлажа шадана.

Ж. БАЗАРОВ.

Шабаев ба тэрэнэй аашанууд тухай

...балахи сталинска табанжэлэй түсэбые бодото хэрэг дээрэнь ...хэ гэһэн ехэ зорилгонууд ...на организацинуудһаа угаа ...рилтэнүүдые хэнэ.

...гөө урдахи зорилгонууд ...ажалтатайгаар дүүргэхын ...өөрынгөө хүтэлбэрилхы бэ ...шалгаха үүргые үшөө дээ... ...ргэхын тула манай партийн ...зацинууд халаа шүүмжэ... ...өөрыгөө шүүмжэлэлгые ...дэлгэрүүлхэ үүргэтэй ...(б)-гэй Хориин айком, тэрэ ...болбол өөрыгөө шүүм... ...ябадалда еһо тэдыгээр ...байба. Энээн тушаа хэ... ...урда тээ тус айкомой про... ...ба агитациин таһагай хү... ...тушаа тогтон хэлэхэдэ ...байна.

...зоние идейнэ талаар хү... ...лэ хүдэлмэриие толгой... ...буулха гээшэ угаа ех... ...лгатай ба тон шухала ...ВКП(б)-гэй Хориин ай... ...агитаци ба пропагандын ...тэрэвиинэ даагша нүхэр А ...Шабаев гэгшэ энэ зорилгые ...шаданагүй. Энэ жэлэй ...хахадта үсөөхэн тоото ...элидхэлнүүд үнгэргэгдэ... ...дахин парторганизацинуу... ...секретарьнарай семинар үн... ...Һүүлэй 4-5 һара со... ...илаңгаяа үбһэ ба таря ...үедэ энэ тал ар юушье ...гүй байна. Дүрбэдэхи Ста... ...табанжэлэй түсэб тухай, ...най орон соо боложо ба... ...мшагта һониннууд болон уласхоорондын асуудалнуудаар үргэн ажалшадай дунда лекци элидхэлнүүд ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ ябадал орхигдожо мартагданхай.

ВКП(б)-гэй историин хурьангы курс, „Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайн тухай" нүхэр Сталинай түүхэтэ ном шудалан үзэхэ кружогууд баһал хүдэлмэрилнэгүй. Парткабинедэй хүдэлмэри мүн лэ айхабтар муугаар табигданхай. Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ талаар ямаршье хүдэлмэри хэгдэхэөболишоһон байна. Партийно-политическэ, агитационно-пропагандистска хүдэлмэриие һайжаруулха талаар партийна эхин организацинуудта ямаршье туһаламжа үгтэдэггүй байхаһаа гадна, эдэнэрэй хүдэлмэриие удаширалга ехэл хангалгагүйгөөр табигданхай.

Нүхэр Шабаев болбол эрхилжэ байһан таһагайнгаа хүдэлмэриие ямар ушарһаа унагаагааб гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. ВКП(б)-гэй Хориин айкомой нэгэдэ и секретарь байһан нүхэр Борсоев, мүн айкомой хоердохи секретарь нүхэр Бекишев гэгшэд нэгэ газарта хүдэлбэрилхы ажалда байгаад гэм хэлэн, ажалаа унагааһан ба хүндэгүй болоһон хүниие ондоо газарта мүн лэ адли гү, али дээшээ ажалда дэбжүүлэн табиха ябадал ажал хүдэлмэриие һайжаруулха ба кадрнуудые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн һаад түбэг ушаруулдаг байһаниие оройдоошье хүтэлбэри болгоогүй байһаниинь энэ. Гэбэл, Хориин айком болбол нүхэр Шабаевай аашые һайса мэдэжэ байгаад, гүрэнэй интересые хүбиин хүсэлэнгэһөө доогуур табиһан тэрэнэй элдэб һэдэлгэнүүдыень хаража байгаад, тэрэнэй урдынь ябадалнуудые мэдэжэ байгаад, ямаршье тобшолол хэнгүгөөр айкомойнгоо аппарадта, политическэ хүмүүжүүлгые ударидаха ажалда абаад байһаниинь угаа гэмшэлтэй байха юм.

Дээрэһээ ороһон шүүмжэлэлые мохоохуулха, тэрээнһээ Шабаевые аршалха зорилгоор айком болбол Шабаев тухай хоер дахин еһо тэдыгээр зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Шабаевые шүүмжэлжэ болохогүй гэһэн үхатай үгэнүүдые ВКП(б)-гэй Хориин айкомой хоердохи секретарь нүхэр Бекишев хэлэдэг байна.

Шабаев болбол гэмтэ юумэ хэһэнэйнгээ түлөө партиһаа гаргагдажа, энээнһээ урда сүүдлүүлэгдэһэн байгаа. Шабаев хадаа Хориин дунда һургуулиин директор байхадаа, 1945 оной үбэл һургуулиингаа мори ойдо гаргажа мяхан болгуулаад, һүни амбаартаа асаржа хэһэн юм. Энээниие тус һургуулида хүдэлмэрилдэг нүхэд Арина Черепанова, Анна Кульгаева, багша Наталья Краснопеева, тиихэдэ морииинон байһан, мүнөө 9-дэхи классай һурагша Константин Бессонов, һургуулиин хүдэлмэришэн Миланов, тиихэдэ счетовод байһан Галина Залуцкая гэгшэд һайн мэдэнэ.

Тиигээд Шабаев болбол һургуулиин 5-6 мянганай байшан гэрые АЗО-е даажа байһан Олзошкидо тэнилай еһоор минии 1 мянган түхэригэй сэнгээр худалдаа. Олзошкин хадаа „Путь Сталина" гэжэ колхозой түрүүлэгшые баалажа байжа, ямаршье түлөөһөгүйгөөр Шабаевта нэгэ мори үгүүлһэн байгаа. Тэрэ моринойнгоо түлөө нэрлэгдэһэн колхоз энэ оной июлиин 12-то Хориин дунда һургуулиһаа 1400 түхэригэй үри нэхэжэ счет үгэһэн байба.

—1944 ондо „Багшанарта ба һургуулида туһаламжа үзүүлхэ нелелиин" үедэ суглараһан продуктые Шабаев багшанарта мүнгөөр худалдаа һэн. Тиигээд өөрыгөө тэрэ мүнгэнэй кассир болгоод, баһаниинь халааһандаа хэһэн юм. Продукт ба тэрээниие худалдажа олоһон мүнгые орошоһон тухай ямаршье документ тус һургуулиин бухгалтериида байхагүй гэжэ нэрлэгдэһэн һургуулиин хүдэлмэрилэгшэд баталан хөөрэнэд.

1945 ондо заготзерноһоо 7 центнер хүртэр просо ба гэршүүхэ тарилга хэхын тулада абаһан аад, тэрэниие Шабаев хаанашье орошолонгүйгөөр өөрөө эдиһэн байба. Һургуулиин заһабарилгада 1945 ондо 30.000 түхэриг һомологдоһон байгаа. Теэд, энэ мүнгые Шабаев үлэндөө, өөрынгөө дураар энэ тэрэ хүндэ хубаажархёод, һургууляа дулаалаагүй байһан юм.

Жэшээлхэдэ, аймагай гэгээрэлэй таһагые даагша байһан аад, һүүлдэнь гаргуулһан хүхэ архиншан Ильинда 2000 түхэриг үгөөд, „һуралсалай наглядна туһаламжа абаһанай түлөө" гэһэн худал расписка бэшүүлжэ абаа һэн. Тэрэ мүнгэн мүнөө хүртэл һургуулида бусаагдаагүй. 3733 түхэриг 81 мүнгэ Энгельсын нэрэмжэтэ промартельдэ үгөөд, баһал һөөргэнь абаагүй. Гадна 7000 түхэриг „III Интернационал" колхоздо уридөө үгтөбэ гэжэ документ болгоһон аад, үнэндөө тус колхозһоо һургуулиин абаһан юумэ гэжэ юуншье байхагүй. Һургуули тэрээндэ ямаршье үригүй байгаа юм. Колхозой гарашын документын еһоор энэ мүнгэн бусаагдабашье, һургуулиин кассада ороогүй, харин нэпсал тэрэ худал документ болгогдоһон байха юм. Мүн 3000 түхэй түхэриг Шабаев өөрөө һургуулида үритэй байна.

Энээнһээ боложо 1945 оной үбэл Хориин дунда һургуулиин байшан ехэл хүйтэн байжа, занятинэгэнтэ бэшэ таһалдаһан байгаа.

„Шэнэ ажал" ба Хориин сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудта мори, хони, продукт абажа эдиһэнэйнгээ түлөө Шабаев мүнгэ түлэхэ аад, һаяын үдэрнүүд болтор түлөөгүй байха юм.

Иигэжэ өөрыгөө тэдхэхын тулада худал хуурмаг, хуулида харша юумэ хэһэн Шабаевые Хориин айком юундэ далдалан үмөөрдэг бэ? Иимэ намтартай, иимэ ябуулгатай хүн пропаганда ба агитациин таһагай хүдэлмэриие ябуулжа шадаха гээшэ гү?

Цэдэн Гармаев.

ФИНАНСЫН ОРГАНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ ЭРИД ҺАЙЖАРУУЛХА

Манай республикын финансын органууд болбол 1946 оной гурбадахи кварталай мүнгэ суглуулгын ба оруулалтын түсэбые тон хангалтагүйгөөр дүүргэһэн байна.

Байгша оной октябриин 1-ой байдалаар бүхы республика соо налсгуудай түлбэринүүдые суглуулгын түсэб 87 процент, страховой түлбэринүүдэй түсэб 80 процент, нөөсэлгын кассада мүнгэ тушаалга 78 процент, элдэб оролтын түсэб 96 процент дүүргэһэн байха юм.

Үнгэрһэн квартал соо республикын зарим аймагуудай финоргануудай хүдэлмэришэд энэ гүрэн түрын харюусалгатай хүдэлмэридэ хойрог нобшоор хандажа, эсэстэнь мүнгэ элсүүлгын түсэбые таһалдуулһан байна. Тиимэ аймагуудай тоодо Кяхтын, Зэдын, Тарбагатайн, Яруунын, Баунтын, Иволгын ба бусад аймагууд оролсоно.

Эдэ аймагуудай финансын органуудай зүгһөө энэ хүдэлмэридэ ёһотой харюусалгатайгаар хандаа һаа, түсэбүүдээ саг болзор соонь дүүргэжэ шалаха дүүрэн аргатай байһан аад, харин урдынгаа янзаар нобшорон удааржа байһанай уршагаар, уялгата түсэбүүдэй дүүргэлтые оройдоо хахадтаншье хүргөөгүй байшоо.

Республика дотор түрүү гэжэ тоологдодог Курумканай аймагай финансын таһаг нөөсэлгын кассада мүнгэ хадалтаха ябадалые хэлэшэгүй муугаар эрхилһэн байна. Мүн Кударын, Хоринн, Бичурын, Заиграйн аймагуудай финорганууд һайн дуранай страхованиин хүдэлмэриие һулаар ябуулаа.

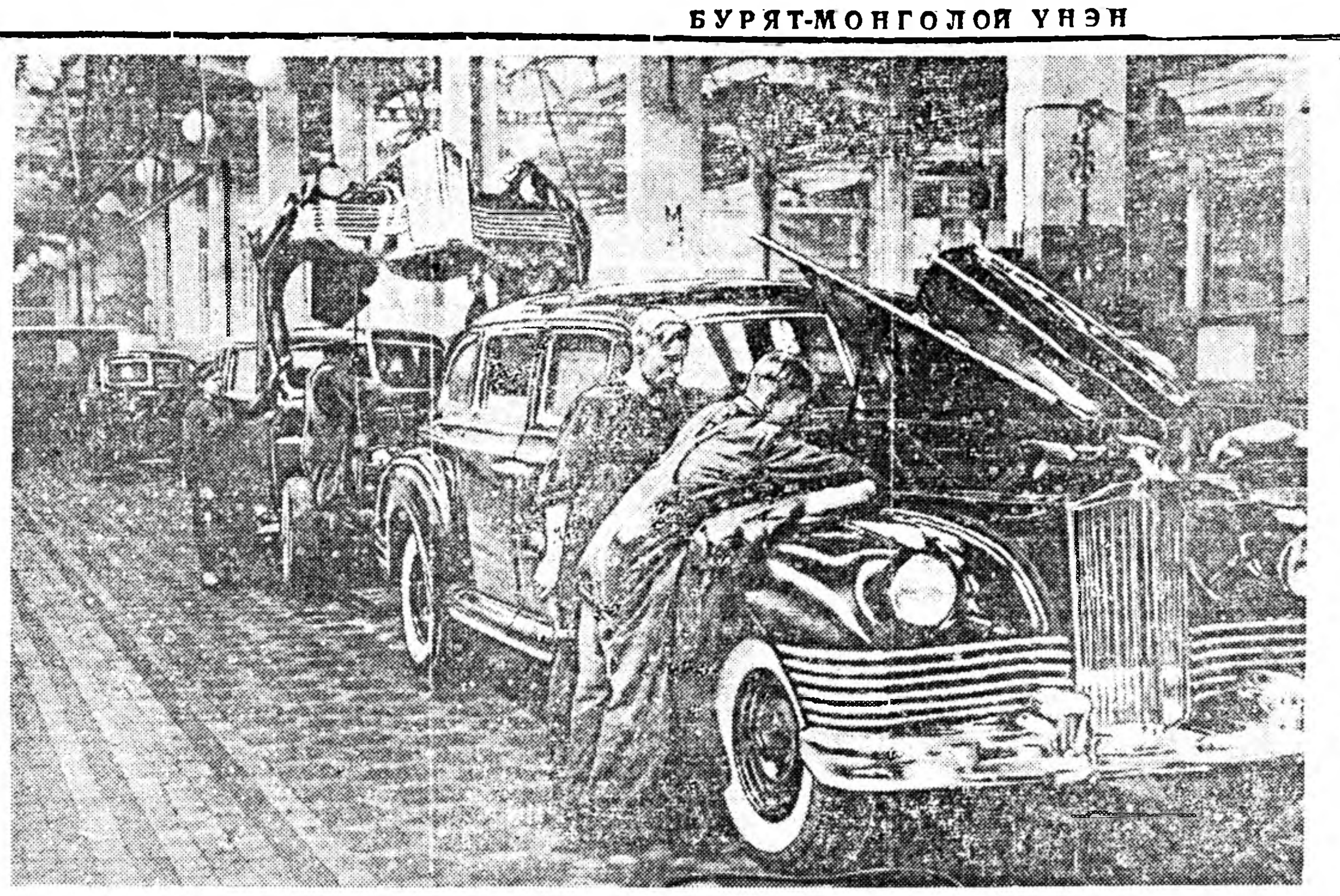
Хэжэнгын, Прибайкальскын, Хойто-Байкалай, город Кяхта, город Бабушкин ба бусад аймагуудай ба городуудай финорганууд налогуудые ба түлбэринүүдые суглуулгын хүдэлмэриие эмхитэй гуримтайгаар ябуулжа энэ талаар һайн амжалтануудые туйлаһан байна. Гэбэшье, бусад мүнгэн оролтын талаар хамагай хойно гээгдэжэ ябана.

Ушар иимэһээ хүдөө нютагуудай ба городуудай советскэ организацинууд финоргануудай ажал-ябуулгада нарин шанга хиналта байгуулжа, тэдэнэрэй дутуу дундануудые ойрын сагта элирүүлхэ ба усадхаха ёһотой.

Б. ДАНСОРУНОВ.

Хагда сабшалга

Яруунын аймагай «Улаан туяа» колхозой правлени хагда сабшаха бригада эмхидхээд, энэ хүдэлмэридэ 25 хүниие гаргаба.

1946 оной октябриин 1-дэ советскэ автомобильна ажаүйлэдбэриин томохон предприяти болохо—Ленинэй ба Ажалай Улаан тугай орденто Сталинай нэрэмжэтэ Московско заводой байгуулагдаһанһаа хойшо 15 жэл гүйсэбэ. Сталинска табан жэлнүүдэй үе соо ЗИС маркатай хэдэн зуугаад мянган автомашинанууд заводской конвейерһээ гараһан байна.

Мүнөө үедэ тэрэ завод шэнэ маркануудай эрхим автомобильнуудые, тэдэнэй дунда ЗИС—110 гэдэг угаа таатай һайн хүнгэн машиные олоор бүтээн гаргадаг болобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ЗИС—110 гэдэг шэнэ маркын хүнгэн машинанууд конвейер дээрэ холбогдожо байна.

В. Пушкинай фото (ТАСС-эй фотохронико).

„Сүхэ-Баатар“ гэжэ поэмые зүбшэн хэлсэлгэ болобо

Һаяхан Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэл Уранзохеолшо Жамсо ТУМУНОВАЙ зохеоһон «Сүхэ-Баатар» гэжэ поэмые хэблэжэ гаргаа. Энээнэй һайн муу талые хэлсэжэ үзэхын тула «Бурят-Монгольская Правдын» дэргэдэ суглаан болобо. Тэндэ уранзохеолшод драматургнууд, журналистнууд, научна хүдэлмэрилэгшэд олоороо байлсаба.

«Сүхэ-Баатар» поэмэдэ рецензи хэһэн НИИКЭ-гэй хэлэ ба бэшэгэй секторые эрхилэгшэ нүхэр Ц. Цыдендамбаев болбол тус поэмын дутагдалтай зүйлнүүдые юрэнхыдөө зүбөөр, эрид сэхээр шүүмжэлжэ элирүүлһэн байна. Элидхэлэй һүүлээр олон хүн үгэ хэлэбэ. Драматург нүхэр Н. Г. Балдано, филологическа наукануудай кандидат нүхэр Т. А. Бергагаев, «Б.-М. Правда» газетын редактор нүхэр Н. А. Неверов, поэт Данри Хилтухин ба бусад нүхэдүүд хэлэхэдээ рецензентын үгэһэн сэгнэлтые гол түлэб дэмжэлсэхэтэй хамта, тэрэ болбол һайн талые хэлэнгүй поэмын дутагдалтай таладань тогтобо гэжэ шүүмжэлбэд.

Тус зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн ВКП(б)-гэй Обкомой пропаганда ба агитациин хэрэгые эрхилхэ секретарь нүхэр А. Я. Казаков болбол эндэ элирүүлэгдэһэн поэмын тэрэ гол үндэһэн дутагдалнуудые яажа заһаха тухай заабари үгэбэ.

Уран зурагуудай музей нээгдэхэнь

Уран зураашадай Бурят-Монголой союз уран зурагуудай гүрэнэй музейе Улан-Удэдэ һаяар нээхэнь. Мүнөө тус музейн байшан заһабарилагдажа дүүргэгдээд, будагдажа, шэрдэглэжэ байна. Уранзурааша Роман Сидорович Мэрдыгеев музейдэ табигдаха зурагуудай гаршагуудые шэнэдхэн бэшэжэ дүүргэхэ болоо. Мүн уранзураашад Тимин, Павлов ба бусад зураһан зурагуудаа хүсэд бэлэн болгохын тула хүдэлмэрилжэ байнад.

Е. ПАХУТОВА.

Улан-Удын футболистнууд илаба

Һаяхан Бабушкин городой стадион дээрэ Улан-Удын «Буревестник» гэжэ һайн дуранай спортивна обществын футболистнууд Бабушкин городой футбольно командатай уулзаба.

Эдэ команданууд түрүүшынгээ уулзалганда ехэ темптэйгээр наадажа, 3:3 гэһэн тоотойгоор, хэн хэнээшье илангүйгөөр тараба. Хоердохи наадалгада «Буревестник» гэжэ командынхид 6:3 гэһэн тоотойгоор илаба.

В. СОЛОБЬЕВА.

Гүрэндэ харша ябадал гаргагшад харюусалгада хабаадуулагдаба

Ургаса тарягаа үрижэ, уялгата тушаалгаяа дүүргэнгүй, гүрэндэ харша ябадал гаргаһан зарим колхозуудай хүтэлбэришэд сүүдэй харюусалгада хабаадуулагдаба.

Кабанскын аймагай Тимлюйскэ сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой (правлениинь түрүүлэгшэ Михей Иннокентьевич Федотов) ургаса хуряалгые ба гүрэндэ таряа тушаалгые һаатуулһан байна. 60 центнер таряа гүрэндэ тушааха уялгатай аад, бэлэдхэлэй пунктда нэгэшье килограмм үгөөгүй байшоо. Мүн, Федотов хадаа колхозой ниитын сабшалан үриһэн байха юм. Тус сабшалан дээрэһээ 2000 центнер үбһэ элдэб хүнүүд хуряажа абаа. Иигэжэ колхозой үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэб дүүргэгдээгүй.

Федотов сүүдэй харюусалгада хабаадуулагдажа, хоер жэлдэ түрмэдэ хаагдахаар шиидхэгдээ.

Тэрэшэлэн гүрэндэ уялгата таряагаа тушаажа эхилээгүй аад, 8 центнер хахад таряа хубаан үриһэн Заиграйн аймагай Доодо Илькын сомоной Ждановай нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ Дампил Сундуевич Эрдынеев гэгшэ һаяхан арадай сүүдээр жэл хахад түрмэдэ хаагдахаар шиидхэгдээ.

Мүн Иволгын аймагай «Мартын 8» гэжэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ Николай Андреевич Орлов аяар 102 центнер талха таряа үриһэн байна. Тиимэһээ Орлов гэгшэ сүүдэй харюусалгада хабаадуулагдаха болобо.

Уласхоорондын шэнжэлэ...

Парижска Амгалан тайбанай конференци өөрынгөө хүдэлмэриие дүүргэбэ. Октябриин 15-да түгэсхэлэй заседани болоо. Италитай хэлдэхэ эб найрамдалай договор үнгэрһэн неделиин турша соо зүбшэн хэлсэгдээ. Һүүлээрынь Румыни, Болгари, Венгри ба Финляндида хамаадаха договорнуудай проектнүүдые хаража үзэлгэ болобо.

Министрнүүдэй Совет дээрэ зүбшөөрэгдэһэн ба тэрэнэй тоодо СССР-эй ашаг туһада репараци түлэхэ гэһэн договорой гол зүйлнүүдые конференциин пленум абаба. Мүн тэрэ үедэ англо-американска олонхинь зүб зүйгүй зарим хэдэн статьянуудые конференцидэ баадхаһан байна. Англо-американска бүлэгүүдэй ниитын үмэнэ харуулһан империалистическэ түсэбынь болохо зүб зүйтэй бэшэ шиидхэбэринь хадаа Дунайда уласхоорондын хиналта байгуулха тухай хэлэгдэһэн статьяе абалга болоно. Англи ба США-гэй капиталистнуудай эгоистическэ интересүүдые дагаһан эдэ оронуудай түлөөлэгшэд болбол тиигэжэ центральна Европын зарим оронуудай дотоодын хэрэгтэ тэдэнэй оролсохо боломжые олгоһон шиидхэбэриие оруулһан байна. Дунайска судоходстводо Америкын һанаагаа табиһаниие баримталхые оролдоһон США-гэй түлөөлэгшэ Ванденберг гэгшэ Холбоото Штадууд гээшэ «дунайска гүрэн» юм, ушарынь хадаа Холбоото Штадууд центральна Европын зарим хэдэн районуудые эзэмдэхэ болоно гэжэ соносхоһон байха юм.

Энэ зүб зүйгүй шиидхэбэри болбол гансал европейскэ хэдэн гүрэнүүдэй хуулита интересүүдые сохино бэшэ, харин тэдэнэй суверенитедые шууд эбдэһэн ябадал болоно гээшэ.

Нүхэр Молотов болбол Дунайска уһан замуудай уласхоорондын шэнжэ тухай, мүн тэрээндэ хиналта байгуулха гол шалтагаан тухай худал хуурмаг аргументнүүдые бурушаажа, иимэ ушар дээрэ Суэцкэ ба Панамска каналнуудта уласхоорондын хиналта тухай үшөө ехэ эрхэтэйгээр хэлэжэ болохо байһан юм гэжэ зааба. Парижска конференциин хүдэлмэриин дүүрэһэнтэй хамта, тэрээн дээрэ абтаһан һайшаан дурадхалгануудые Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй хаража үзэлгэдэ үгтэхэ болоно. Нью-Йоркдо суглараһан Министрнүүдэй Совет болбол өөрынгөө хүдэлмэриие ноябриин 4-дэ эхилхэ байна. Тэрэнэй зорилгонь хадаа амгалан тайбанай договорнуудые бүримүһэн редактировалга болоно.

* * *

Октябриин 13-ай воскресеньедэ Францида конституциин проектын голосовани үнгэргэгдэһэн байна. Өөрынгөө удхаар нилээд демократическа, тиимэ конституциин проект энэ хабар референдум дээрэ табигдаһан ба харин тон баахан диилэнхи олонхиин голосоор тэрэнэй зайлуулагдаһан байһыень манай уншагшад лаб һанана.

Мүнөө голосовалагдаһан проектын хэды демократическа байгаашье хадань, харин учредительнэ суглаан дээрэ тэрээниие зүбшэн хэлсэлгэдэ коммунистнууд зарим нэгэ зүйлые буужа үгэхэ баатай болоһон байна. Энэнь хадаа 3 гол партинуудай хоорондо зүбшөөрэлые туйлахань шухала байһан дээрэһээ болоо. Ушарынь хадаа, голосованиин эсэсэйнь дүн эдэнэй позициһаа дулдылаха байна. Энэ проектын түлөө байһан коммунистнууд, социалистнууд ба католическа парти («арадай республиканска хүдэлөөн»—МРП) хадаа учредительнэ суглаанда тон олонхиинь эзэлнэ ба һунгуулинууд дээрэ эдэ гурбан парти болбол гол олониитэ һунгагшадай голосуудай 73 процентыень суглуулба. Дурсагдаһан 3 партинуудһаа гадна үшөө профсоюзна центр—«ажалай бүгэдэниитын федераци». «хүнэй эрхын...» «республиканска залуушуулай...» гэхэ зэргын бусад гру... проектые абахын түлөө үг... байха юм.

Реакционно партинууд ...ституциин проектдэ ...гүү байгаа. Эдэнэй нилээ... мохониинь гэхэдэ профа... «сүлөөгэй республиканска ...» «зүүнэй республиканецуудай ...дэл» ба «деголлевецуудай ...» болоно. Тэдэнэй нүлөөнь ха... мократическа реформонуудта... гүү тэмсэдэг банкнууд ба тр... дые мүнгэн зөөреэр тэдэнэй... нөөр тэдхэдэг байһан дээрэ... доруулагдана.

Проектдэ эсэргүү голос... уряалжа үгэ хэлэһэн генера... Голль болбол антидемократ... хүсэнүүдэй тугыень баригша... шоо. Учредительнэ суглаан... конституциин проектые зүбш... сэлгэдэ, президентын сүл... үргэдхэхые эриһэн де Голл... зицида али болохоор тэрэнии... тэлүүлхые оролдоһон като... парти хатуу хүндэ байдалда... шоо. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй... голосованиин урда тээхэнэ ...ческа епископүүдэй зарим ... конституцида эсэргүү голо... хыень һүзэгтэниие уряалһан б...

Католическа партиин зэргэ... раһан эдэ гүйбалгануудай ха... леэгдэһэнһээ үсөөн тоогой ол... конституциие һайшааха ябо... хүргэбэ. Шэнжэлэгшэд болбо... гурбан партинуудай нүлөөе б... проект хадаа голосуудай 60-... хүртэрхи процентые суглуули... жэ тоолоһон байгаа. Конститу... түлөө 9.126.370 һунгагшад ... процент) һаналаа үгөө 8... һунгагшад (46,85 процент) ...туцида эсэргүү һаналаа үгэ... голосованиин дүн харуулһ... миллион һунгагшадай 17 ми... һоо бага үлүүтэйнь голос... хабаалалсаһан ба зарим па... хүнүүлһээ гадна хэдэн тата... шад байгаа. Конституци ... түлөө голосовалхые хүсөөшье... конституциин проектдэ эсэрг... лос үгэһэн ябадалаар парти... нииe эбдэхые шиидхэбэри... католическа партиин тала б... дые тэрэ тоодо оруулһан ... ха. Энэ байдал болбол но... 10-да болохо национальна ... най һунгуулиин үе соо гүйб... шад ба пассивна һунгаг... өөрынгөө талада татахые ... реакциин нилээд эдибхитэйг... хэлэхэдэнь энэ байдал элирү... ха. Хубиин диктатурын ... байгуулхые хүсэһэн бару... фашистска партинуудта ... үгэхын тула ороной бүхы де... тическа хүсэнүүдые хамтара... луулха хэрэгтэй болоно.

* * *

Берлиндэхи Союзна ...комисси болбол уласхооронды... рэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал... дэй үршөөл тухай гүйлтые ... үзэбэ.

Геринг ба Риббентроп ... сүүдлүүлэгшэдэй олонхиинь ... үзүүлхэ тухай гүйлта үгэһэн ... Зарим гэмнэгдэгшэд хадаа ... үлөөхэһөө арсабал, дүүжэлж... залхын орондо буудан алахы... һан байгаа.

Хиналтын Совет болбол ... үзүүлхэ тухай, мүн тэрэшэлэ... жэлэн саазалха ябадалые б... алахаар һэлгэхэ тухай гүйл... ды өөрынгөө шиидхэбэреэр за... ба. Уласхоорондын сэрэгэй ... налай алаха гэһэн приговоры... гүйсэдхэлгэ октябриин 16-да ... хоор тогтоогдобо.

Хиналтын соведэй шиид... болбол дэлхэйн демократ... олониитээр һайшаагдажа үг... һан байна.

В. ГРИША...

Консультаци

Салин хүлһэ, пенси, туһаламжа ба стипенди үгэхэдөө нэмэлтэ тогтоохо тухай

1947 ондо карточна гурим болюулха ба нэгэн адли үнэ сөн тогтоохо хэрэгтэ бэлэдхэлэй хэмжээябуулгануудые бэелүүлхэ зуураа, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет болбол 1946 оной сентябриин 16-ай тогтоолоороо коммерческэ үндэр үнэ сэнгые доошолуулһан ба паегой үнэ сэнгые бага зэргээр дээшэлүүлһэн байна. Паегой үнэ сэнгые дээшэлүүлһэн ябадал бага ба дунда хэмжээнэй салин хүлһэ абадаг хүдэлмэришэд болон албахаагшадай салин хүлһые дээшэлүүлхэ гэжэ тогтообо.

Энэ тогтоолой еһоор һарадаа 900 түхэриг хүртэр ба тэрээнһээ доошо салин хүлһэ абадаг хүдэлмэришэд ба албахаагшадай салин хүлһэн удаадахи зэргээр дээшэлүүлэгдэнэ. Хэрбээ 300 түхэриг салин абадаг байгаа һаа, 110 түхэриг, 500 түхэриг, хүртэр—100 түхэриг 700 түхэриг, хүртэр—90 түхэриг 900 түхэриг хүртэр—80 түхэриг һара бүриин салин хүлһэндэ нэмэгдэхэ болоно Хүдэлмэрилдэггүй пенсионернууд гүрэнэй тэдхэбэри дээрэ байгаа сэрэгэй албахаагшадай бүлэнэр һара бүхэндэ абадаг тэдхэбэри дээрээ 60 түхэриг, стипенди абадаг дээдэ һургуулинуудай студентнүүд һарадаа 80 түхэриг, техникумүүдэй студентнүүд—60 түхэриг нэмэлтэ мүнгэ абаха байна.

Хүдэлмэриин салин хүлһые дээшэлүүлгэ хадаа хүдэлмэришэн бүхэнэй һарадаа абадаг салин дээрэ дурсагдаһан суммые сэхэ нэмэхэ ба мүн энэ нэмэлтэ хүдэлмэришэнэй үндэһэн салин хүлһэндэ тоологдохо болоно.

Бүтээһэн хүдэлмэриингөө хэмжээгээр салин хүлһэ абадаг хүдэлмэришэд мүн лэ дээрэ хэлэгдэһэн хэмжээнэй нэмэлтэ мүнгэ абаха болоно. Хэрбээ һара соо тоологдоһон хүдэлмэриин үдэр соо бүтээһэн хүдэлмэри дээрэһээ салин хүлһэ абадаг Хүдэлмэришэн һарадаа 300 түхэриг олодог байгаа һаа тэрээндэ 110 түхэригэй хэмжээгээр дээшэлүүлэгдэхэ болоно. Мүн тэрэшэлэн бүтээһэн ажалайгаа түлөө 300 түхэригһөө дээшэ 900 түхэриг хүртэр салин хүлһэ абадаг хүдэлмэришэд түрүүн хэлэгдэһэн тарифын хэмжээгээр нэмэлтэ мүн абаха байна.

Тиихэтэй хамта тус нэмэлтэтэй дашарамдан хэдэн тусхай онсо асуудалнууд гарадаг байна. Жэшээлхэдэ, нэгэ хүдэлмэришэн һарадаа 850 түхэриг салин хүлһэтэй байгаад, мүн тэрээн дээрэ удаан хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлөө 260 түхэриг нэмэлтэ абадаг байна. Теэд тэрэ хүндэ дээрэ хэлэгдэһэн тогтоолой еһоор нэмэлтэ үгтэхэ болоно гү? Нэмэлтэ түлбэри иимэ ушарта үгтэхэ байна. Юундэб гэхэдэ, СССР-эй правительствын хуулиин еһоор зарим категориин хүдэлмэришэд ба албахаагшадай салин хүлһэндэ удаан хүдэлмэрилһэнэй түлөө, холын районуудта хүдэлмэрилжэ байһанай түлөө гэхэ мэтээр салин хүлһэндэ нэмэлтэ тогтоогдоһон гээшэ. Элдэб нэмэлтэ түлбэриие хараада абалсангүй, харин хүдэлмэришэн ба албахааагша бүхэнэй абадаг гол салин хүлһэ дээрэ нэмэхэ гэжэ энэ тогтоол заана.

Багшанарта, элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэдтэ, дээдэ һургуулиин һургагшанарта үгтэдэг салин хүлһэндэ энэ гуримаар нэмэлтэ хэгдэхэ байна. Шагнал, хүдэлмэриин сагай удаа тээ ажаллаһанай түлөө, нэгэ доро хоер уялгые дүүргэһэнэй түлөө абтадаг салин хүлһэ хадаа гол салин хүлһэндэ оруулагдахагүй байна.

1946 оной сентябриин 16-һаа эхилэн хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай салин хүлһэ болон командировкодо ябаһанай түлбэри. алба налог гэхэ мэтэнүүд шэнэ тогтоомжын үндэһөөр ябуулагдаха байна. Тиихэтэй хамта, энээнэй урда тээ 150 түхэригһөө доошо салин хүлһэ абадаг хүнүүд олзын налог түлэдэггүй байгаа һаа, шэнэ тогтоомжын еһоор 260 түхэриг хүртэр салин хүлһэ абадаг хүн олзын налог түлэхэгүй болоно.

Хүдэлмэрилдэггүй аад, гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ байдаг (тайлбарилан хэлэхэдэ, хилээмэнэй карточка абадаг) пенси абагшадай ба сэрэгэй албахаагшадай бүлэнэрэй пенси ба туһаламжада һарада 60 түхэриг нэмэгдэхэ байна. Гүрэнэй тэдхэмжэ (хилээмэнэй карточка) абадаггүй пенсионернүүдэй болон сэрэгэй албахаагшадай бүлэнэрэй абадаг туһаламжа ба пенсидэ нэмэлтэ үгтэхэгүй.

Хүдэлмэрилдэггүй пенсионернүүд пенсидээ нэмэлтэ абахын түлөө городской, районно гү, али аймагай социальна хангалтын таһагта гү, али пенси олгохые зууршалһан организацида мэдүүлгэ үгэхэ еһотой. Хүдэлмэрилдэггүй нэгэдэхи группын пенсионернүүд-инвалидууд иимэ мэдүүлгэ үгэнгүйгөөр нэмэлтэ абаха байна. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1941 оной июниин 26-ай Указай еһоор гүрэнһөө туһаламжа абадаг ба тэдхэбэридэ байгаа сэрэгэй албахаагшадай бүлэнэр хүдэлмэрилдэггүйешье һаа, хүдэлмэрилдэгшье һаа хамаагүй энэ тогтоолдо хараалагдаһан хэмжээнэй еһоор нэмэлтэ абаха байна.

Правительствын энэ тогтоолые бодото дээрэнь зүбөөр бэелүүлхэ ябадал халаа 1947 ондо карточна гуримые болюулха, эд бараа болон эдеэ хоолой зүйлдэ нэгэ адли тогтомол үнэ сэн байгуулха хэрэгые гол түлэб шиидхэхэ байһаниинь лабтай.

Н. СПИЦЫН.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй заседани

ПАРИЖ, октябриин 14. (ТАСС). Мүнөөлэр октябриин 14-дэ Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй заседани боложо тэрээндэ СССР-һээ Молотов, Вышинский ба Гусев, Холбоото Штадуудһаа—Бирнс, Коннэли ба Ванденберг, Великобританиһаа—Бевин ба Худ, Францһаа—Бидо ба Кув де Мюрвиль хабаадалсаба. Заседани дээрэ Бевин түрүүлэгшээр һууба.

Парижска конференциин һайшаан дурадхалнуудые хаража үзэхын ба табан оронуудтай баталагдаха эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые эсэслэн редактировалхын тулада Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведые Нью-Йоркдо зарлаха болзорые тогтоохо тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Министрнүүдэй Соведэй ...ниие Нью-Йоркдо ноябриин ... зарлаха гэжэ шиидхэгдэбэ.

В. М. Молотовой дурадх... Министрнүүдэй Совет тэрээнэй... лаар германска асуудалые ... лан үзэхын тулада Гада... Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй ...лэй заседаниие зарлаха газ... болзор тухай асуудалые зү... хэлсэбэ.

Энэ дурадхалые зүбшэн ... һанай эсэстэ Гадаадын Хэр... лэй Министрнүүдэй Совет ... германска асуудалые хаана, ... гуримтайгаар шэнжэлжэ ... гэжэ Нью-Йоркдо хаража ... гэжэ хэлсэбэ.

Харюусалгата редактор
Ц. Д. ДАМДИНЖА...

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора — 23. ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни, сельского хозяйства — 3-23 (2 зв.), культуры и быта, промышленности и транспорта — 4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений — 2-64 (2 зв.).

Н—00726; Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР, тираж ...